2026 YILI BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIKLARI TARAFINDAN SERMAYE TRANSFERİ ÖDENEKLERİNİN KULLANDIRILMASI, İZLENMESİ VE DENETİMİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Usul ve Esasların amacı, Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının, Sermaye Transferleri Tertibinde yer alan ödeneklerinin ilgisine göre uygulayıcı kuruluşlara kullandırılması ile bu faaliyetlerin izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Usul ve Esaslar, Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının, sorumlu olduğu bölgelerde uygulanacak eylem planları dikkate alınarak Yılı Yatırım Programı dâhilindeki mevcut ve yıl içerisinde dâhil edilecek yeni projelerin desteklenmesini kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Usul ve Esaslar, 27/10/1989 tarihli ve 388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci ve 2 nci maddelerine, 3/6/2011 tarihli ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine, 7567 sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun E Cetvelinin 13 üncü maddesi ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 394 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile 10868 sayılı 2026 Yılı Kamu Yatırım Programının Kabulü ve Uygulanmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Usul ve Esaslarda geçen;

a) Ajans: İlgili kalkınma ajansını,

b) Alt proje: Uygulayıcı kuruluş tarafından yürütülecek ve bir proje kapsamında desteklenen her bir alt projeyi,

c) Bakan: Sanayi ve Teknoloji Bakanını,

ç) Bakanlık: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,

d) Başkan: İlgili Bölge Kalkınma İdaresi Başkanını,

e) Bilgilendirme dokümanı: İdarenin, eylem planlarını ve alt projeleri uygulayıcı kuruluşlara tanıtmak, proje seçim ve uygulama süreçlerinde yer alan özel hususları belirtmek üzere hazırladığı proje rehberi, proje duyuru rehberi, proje teklif formu gibi belgeleri,

f) Bölge: Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DAP), Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DOKAP), Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (GAP) ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (KOP) kapsamındaki illeri içine alan bölgeleri,

g) Eylem Planı: 2024-2028 dönemi için bölgedeki illerin tamamını içerecek şekilde, bölge planları ve ilgili diğer plan ve programlar esas alınarak hazırlanan amaç, hedef ve ilgili programları kapsayan eylem planını,

ğ) EKAP: Elektronik Kamu Alımları Platformunu,

h) ELİS: Bölge Kalkınma İdareleri Elektronik Proje İzleme Sistemini,

ı) Eş finansman: Projenin/alt projenin bütçesine uygulayıcı kuruluş, proje ortağı, yararlanıcı ya da iştirakçi kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanan nakdi katkı tutarını,

i) Genel Müdürlük: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünü,

j) İdare: Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarını,

k) İştirakçi: Desteğe konu proje veya faaliyetin yürütülmesi sürecinde veya sonucunda, doğrudan fayda veya menfaat elde etmeden yararlanıcıya projenin yürütülmesinde katkıda bulunan tüzel kişiyi,

l) Muhasebe birimi: Uygulayıcı kuruluşun muhasebe hizmetlerinin yürütüldüğü birimi veya birimleri,

m) Mücbir sebep: Deprem, sel, yangın, çığ, toprak kayması, yıldırım düşmesi, obruk gibi genel nitelikli doğal afetler, genel salgın hastalık, kısmî veya genel seferberlik ilânı gibi halleri,

n) Proje: Yatırım Programında yer alan sermaye transferi ödeneklerinden idarelerce desteklenmesi öngörülen faaliyet konularının bütününü,

o) Proje hesabı: Uygulayıcı kuruluşun yazılı talebi üzerine ilgili muhasebe birimi tarafından kamu sermayeli bankalarda projeye özel açılan ve işlemleri uygulayıcı kuruluşun tabi olması durumunda doğrudan, tabi olmaması halinde kıyasen 17/10/2017 tarihli ve 30213

sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Özel Hesaplara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesine Dair Yönetmelik ile uygulayıcı kuruluşun tabi olması durumunda 9/8/2018 tarihli ve 30504 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik gereğince işletilen TL cinsi, tek hazine hesabına dahil kurumlar için vadesiz, diğer kurumlar için vadeli veya katılma hesabını,

ö) Proje ortağı: Proje kapsamında öngörülen, Protokolde belirlenen sorumlulukları olan kurumları,

p) Proje ödeneği: Belli bir proje/alt proje için tahsis edilen ve uygulayıcı kuruluş ile İdare arasında imzalanan protokolde belirtilen toplam ödenek miktarını,

r) Proje teklif listesi: İdare tarafından desteklenmesi uygun görülen ve Bakan onayına sunulmak üzere EK II-1 formatında hazırlanan ve uygulama öncelik sırasını içeren proje/alt proje listesini,

s) Protokol: İdare ve uygulayıcı kuruluş arasında imzalanan ve desteklenen projelere ilişkin uygulama esasları, finansman, izleme, değerlendirme vb. konular ile proje ödeneğini içeren sözleşmeyi,

ş) Uygulayıcı Kuruluş: İlgili proje kapsamında alt projenin uygulamasını gerçekleştirecek olan il özel idareleri, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, belediyeler, kalkınma ajansları, araştırma kuruluşları, üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarını,

t) Yararlanıcı: Proje /alt projelerde destekten faydalanan kişi, kurum ve kuruluşları,

u) Yatırım Destek Ofisi: Kalkınma ajanslarının il düzeyinde kurulan birimlerini

ifade eder.

Proje bütçesi

MADDE 5- (1) Yıl içerisinde Yatırım Programına İdare uhdesinde herhangi bir proje ya da alt proje dâhil edilmesi veya mevcut projelerden herhangi birisine ek ödenek verilmesi durumunda bu Usul ve Esaslar geçerlidir.

(2) Destek sağlanacak projelerde, konularına göre, EK I Uygulama Çerçevelerinde alt limitleri belirtilen oranlarda eş finansman alınır. Genel bütçeli kurumların taşra teşkilatları ve kalkınma ajansları için eş finansman şartı aranmaz. Genel bütçeli kuruluşların taşra teşkilatlarının ve kalkınma ajanslarının uygulayıcı kuruluş olduğu projelerde, içerisinde

yararlanıcı olması halinde, EK I Uygulama Çerçevelerinde belirtilen oranlarda eş finansman alınır. Alt proje tekliflerinin Bakanlığa gönderilmesinden sonra bu usul ve esaslar kapsamında belirlenen eş finansman oranlarını değiştirmeye Bakanlık yetkilidir.

(3) Proje kapsamında uygulayıcı kuruluş, proje ortağı ya da iştirakçi kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanan ayni katkılar eş finansman olarak kabul edilmez.

(4) Proje bütçesine sağlanacak eş finansmanı uygulayıcı kuruluş ve/veya proje ortağı taahhüt etmelidir.

(5) 2026 Yılı Yatırım Programı kapsamında onaylanan proje ve alt projeler için bu usul ve esaslar geçerlidir.

(6) Maliyeti 70.000.000 Türk Lirasının üzerinde olan projeler bölge kalkınma idareleri tarafından Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak Yatırım Programına müstakil proje olarak teklif edilir.

Desteklenecek projelere ilişkin esas ve öncelikler

MADDE 6- Projelerin/alt projelerin uygulanmasına ilişkin esas ve öncelikler:

(1) Desteklenecek projelerin idarelerin görev alanında bulunan illerde gerçekleştirilmesi zorunludur.

(2) Bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesine katkı sağlayacak ve potansiyelini açığa çıkaracak, toplumsal faydayı esas alan, yenilikçi ve yüksek katma değerli üretim biçimlerinin yaygınlaştırılmasını, üretimde çeşitliliğin sağlanmasını ve hizmet çeşitliliğinin ve kalitesinin artırılmasını gözeten, çevreye ve iklim değişikliğine duyarlı, değer zinciri oluşturma ve kümelenme yaklaşımlarını dikkate alan, sürdürülebilir, ölçeklendirilebilir, tekrarlanabilir ve model olabilecek, çok ortaklı veya üretici örgütleri vasıtasıyla uygulanması öngörülen projeler önceliklidir. Ayrıca, proje kapsamında bina vb. ayni katkısı olan projeler öncelikli olarak değerlendirilir.

(3) Desteklenecek projelerin bütçelerinin gerçekçi ve mali yönetim prensipleriyle uyumlu olması, maliyet etkinliğini sağlaması zorunludur. Ayrıca, proje bütçesi tam ve detaylı olarak sunulan projeler öncelikli olarak değerlendirilir.

(4) Alt projelerin bütçeleri katma değer vergisi (KDV) dâhil hazırlanır ve İdareye teklif edilir.

(5) Alt projelere ilişkin işlerin gerçekleştirilmesinden ve uygulamanın denetiminden uygulayıcı kuruluşun üst amiri, izlenmesi ve değerlendirilmesinden ise İdare sorumludur.

(6) İdare, ihalelerde gözlemci bulundurma ve projelerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak her türlü teknik ve mali incelemeler yapma ve yaptırma hakkına sahiptir.

(7) Proje ve alt projelere ilişkin Uygulayıcı Kuruluşun denetim hizmetlerinde yeterli kontrolü sağlayamayacağı durumlarda İdarenin de uygun görmesi şartıyla gerçekleştirilecek danışmanlık hizmet alımı kapsamındaki kontrolörlük ve ihale giderleri, yapılacak protokol çerçevesinde karşılanabilir.

(8) Eş finansman tutarı, kontrolörlük ve ihale giderleri de dahil toplam proje tutarı üzerinden hesaplanır.

(9) Uygulanması teklif edilecek projeler için gereken kamulaştırma, arazi tahsisi ile her türlü izin ve ruhsat işlemlerinin, projenin İdareye teklif edilmesi öncesinde tamamlanmış olması esastır. Proje uygulaması esnasında ortaya çıkabilecek kamulaştırma vb. giderler de uygulayıcı kuruluşun kaynaklarından karşılanır ve eş finansman olarak kabul edilmez.

(10) Uygulayıcı kuruluş tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılması gerekli etütler (jeolojik-jeoteknik etüt, hidrolojik etüt, çığ etüdü, zemin ve temel etüdü vb.) ve projelendirme çalışmaları tamamlanmış, gerekli tüm izinler alınmış olmalıdır. Bu şekilde etüt, proje veya izinlerin teklif formuna eklenmesi sorumluluğu uygulayıcı kuruluşa ait olup, söz konusu belgeleri eksik olan projeler Bakanlığa teklif edilemez.

(11) Hâlihazırda uygulayıcı kuruluşun kendi kaynaklarından karşılanan veya başka bir kurum tarafından desteklenen projeler bu Usul ve Esaslar kapsamında desteklenmez.

(12) Desteklenen alt projeler kapsamında gerçekleştirilecek ihalelerde kullanılacak ekipman, mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde 4/1/2002 tarihli 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 63 üncü maddesindeki; ihalelere sadece yerli isteklilerin katılması ile yerli istekliler ve yerli malı teklif eden istekliler lehine fiyat avantajı tanınmasına ilişkin düzenlemeler esas alınır.

(13) Uygulayıcı kuruluş, proje/alt proje ödeneğinin aşılmaması kaydıyla 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda tanımlanan limitler dâhilinde ve proje faaliyetleriyle uyumlu olmak kaydıyla İdareden ödeme onayı alarak iş artış talebinde bulunabilir. İş artış tutarının İdarenin mali desteğinden fazla olması durumunda, söz konusu fazla tutar iş artış bedelinin uygulayıcı kuruluş tarafından karşılanması şartıyla kabul edilir.

(14) Bakan Onayında belirtilen eş finansman oranları sabit kalmak şartıyla, idarece uygun görülmesi durumunda, alt projelerde toplam proje tutarında azalışa gidilebilir.

(15) Cari bütçe yılından önce başlanmış ve yıllara sâri olarak yürütülen proje ve alt projelerde ortaya çıkan ihtiyaçlar nedeni ile ilgili uygulayıcı kuruluşa aktarılan toplam ödenek miktarı aşılmamak kaydı ile proje ödenekleri de dâhil olmak üzere proje revizyonları uygulayıcı kuruluşların talebi üzerine uygun görülmesi durumunda Yılı Yatırım Programı Yıl İçi İşlemlerinin Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Genelgeye uygun olarak İdare tarafından yapılabilir.

(16) Harcamalar ve proje uygulamaları, uygulayıcı kuruluşun tabi olduğu mer'i mevzuat çerçevesinde; her türlü idari, teknik, mali ve hukuki sorumluluk uygulayıcı kuruluşta olmak üzere gerçekleştirilir.

(17) İdare tarafından desteklenen projeye tahsis edilen ödenek, uygulayıcı kuruluşun bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak proje hesabında izlenir. Söz konusu projede kullanılmak üzere uygulayıcı kuruluşça taahhüt edilecek eş finansman tutarı, bütçe ve bütçe dışı imkânlardan karşılanır. Bütçe dışı imkânlarla karşılanamayan eş finansman tutarını, bu amaçla uygulayıcı kuruluşun bütçesinde (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan ödeneklerden tahakkuka bağlamak suretiyle söz konusu proje için açılan proje hesabına ödemeye uygulayıcı kuruluş yetkilidir.

(18) Uygulayıcı kuruluştan eş finansman katkısı istenebilir. Eş finansman için tespit edilen oran, söz konusu projenin gerçekleştirilmesine yönelik yapılan ihalelerin ve diğer alımların KDV dahil toplam bedeli üzerinden hesaplanır.

(19) KDV dâhil ihale ve diğer alım bedelleri toplamı, onaylanan proje tutarından fazla olduğu takdirde, fazla olan tutar uygulayıcı kuruluş tarafından karşılanır. Bu durumda uygulayıcı kuruluş, proje tutarının aşımına ilişkin gerekçeli raporunu ve fazla tutarın uygulayıcı kuruluş tarafından karşılanacağına dair taahhüdünü İdareye sunar ve ancak İdarenin onayı sonrası yüklenici ile sözleşme imzalar. Fazla olan tutarın uygulayıcı kuruluş tarafından karşılanmaması halinde İdare, protokolü veya protokol kapsamındaki ilgili alt projeyi tek taraflı olarak feshedebilir.

(20) Feshe konu projeler/alt projeler, yeni proje olarak uygulayıcı kuruluş tarafından aynı yıl içerisinde İdareye tekrar teklif edilemez.

(21) İdare, proje/alt proje başvuru kabulü, değerlendirme ve izleme süreçlerinin tümünde ELİS'ten yararlanır.

(22) Desteklenecek projelerin/alt projelerin EK I'de belirtilen ve proje kabul sürecinde dikkate alınacak olan uygulama çerçeveleri ile Yatırım Programı Hazırlama Rehberi'nde yer alan ilgili önceliklere uygun olması gerekmektedir.

(23) Alt projelerden yararlanan üçüncü taraflar; başkanlığını İdarenin yaptığı ve ilgili yatırım destek ofisi (YDO), uygulayıcı kuruluş ile gerekli görüldüğü hallerde diğer kurum ve kuruluşların da dâhil olduğu birer temsilci ile kurulan bir komisyon tarafından belirlenir. Söz konusu komisyonun çalışma usul ve esasları Genel Müdürlük tarafından, seçim kriterleri ise ilgili usul ve esaslara uygun şekilde İdare tarafından belirlenir.

(24) Projelerde özellikle doğrudan temin yoluyla satın alınan makine ekipmanların piyasa araştırmasının etkili, ekonomik ve verimli yapılmış olmasının ve varsa yerli tedarikçiye öncelik verilmesinin sorumluluğu uygulayıcı kuruluşlara aittir. İdare, ödeme onaylarında bu hususları göz önünde bulundurur.

(25) Proje uygulama alanının özel mülkiyete konu alanlardan kiralanmasının öngörüldüğü projeler desteklenmez.

Uygun olmayan faaliyetler ve maliyet kalemleri

MADDE 7- İdareler tarafından uygulanacak programlar kapsamında uygun olmayan faaliyet ve maliyet kalemleri aşağıda sıralanmaktadır.

(1) Uygun Olmayan Faaliyetler:

a) Siyasi veya etnik içerikli faaliyetler,

b) Hukuka, kamu düzenine, genel sağlığa ve toplumun genel ahlak anlayışına aykırı faaliyetler,

c) Gayrimenkul yatırımları, salt bina inşaatı projeleri,

ç) Yalnızca çalıştaylar, seminerler, teknik gezi, fuar, konferanslar veya kongrelere katılımı öngören ve bu faaliyetlere ilişkin bireysel sponsorluklar içeren projeler,

d) Eğitim veya kurslar için burs verilmesi,

e) Kurum ve kuruluşların rutin faaliyetlerini finanse etmeyi amaçlayan, cari giderlerini kapsayan projeler,

f) Hâlihazırda başka bir hibe programından desteklenen faaliyet kalemleri,

g) Proje başlangıcından önce yapılan her türlü faaliyet,

ğ) Yalnızca araştırmadan ibaret olan akademik, teorik veya deneysel çalışmalar, kurum ve kuruluşların asli görevleri arasında yer alan test ve analizler,

h) Sosyal yardım mahiyetindeki projeler,

ı) Bankacılık, sigortacılık, mali hizmetler kapsamındaki faaliyetler,

i) Programın uygulandığı iller dışından sunulan projeler,

j) Altyapı açısından asgari yeterliliğe sahip olmayan projeler,

k) Desteklerin, destek veya burs olarak tekrar dağıtılması,

l) Yerel idareler tarafından yapılması zorunlu olan salt fiziki altyapı yatırımlarından ibaret olan projeler (kanalizasyon ve içme suyu, rekreasyon alanları, cephe giydirme, sokak sağlıklaştırması, otopark vb.),

(2) Uygun Olmayan Maliyet Kalemleri:

a) Başvuru sahibinin veya proje kapsamında görev alan kişilerin kusur ve ihmalleri sebebiyle doğacak olan ceza, zam, faiz ve sair giderler,

b) Borçlar, zarar veya borç karşılıkları,

c) Faiz borcu,

ç) Hali hazırda başka bir kapsamda finanse edilen kalemler,

d) Projenin yürütüleceği binanın ya da arsanın satın alma ve kira giderleri,

e) Uygulayıcı kuruluşların yolluk, seyyar görev tazminatı, arazi tazminatı vb. özlük hakları ile personel giderleri vb. cari giderlerini kapsayan maliyet kalemleri,

f) Traktör ve Taşıt Kanunu kapsamındaki taşıt alımı,

g) İkinci el mal (makine teçhizat) alımları,

ğ) Kiralama giderleri (proje faaliyetleri kapsamında yapılan dönem/gün belirtilmesi koşulu ile taşıt kiralamaları hariç),

h) Yıpranma payı giderleri,

ı) Proje yararlanıcıları dışında üçüncü taraflara verilecek olan kredi/hibeler,

i) Leasing (finansal kiralama) ve amortisman giderlerinin faaliyet bütçesinde yer alması mümkün olmayacaktır.

Proje teklif ve kabul süreci

MADDE 8- (1) Proje başvuru süreci, İdare'nin belirleyeceği tarihlerde valiliklere ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlara resmi yazı ile iletilir ve proje başvuru ve uygulama esaslarını içeren bilgilendirme dokümanları İdare'nin internet adresinden duyuru yöntemi ile yayımlanır.

(2) Proje teklif listesi İdare tarafından aşağıda belirtilen usuller çerçevesinde belirlenir:

a) Uygulayıcı kuruluş için EK I'de belirlenen ve kabul sürecinde dikkate alınacak öncelik ve kriterler ile İdare'nin belirleyeceği proje uygulama esaslarını içeren bilgilendirme dokümanlarının duyurularak, bu dokümanlarda belirtilen süre içerisinde ve istenilen formatta sunulan proje başvurularının değerlendirilmesi yoluyla,

b) İdarenin bölge için EK I'de belirtilen proje öncelik ve kriterleri çerçevesinde önemli gördüğü alanlardan sorumlu uygulayıcı kuruluşların ve projelerin doğrudan belirlenmesi yoluyla.

(3) İdare tarafından hazırlanan ve finanse edilmesi uygun görülen alt projeleri içeren proje teklif listesi Bakan onayına sunulmak üzere Genel Müdürlüğe iletilir. Bakan onayından çıkan alt proje teklifleri resmi yazı ile İdarelere iletilir. Orta Vadeli Program'da (OVP) ve Yılı Yatırım Programı Yıl İçi İşlemlerinin Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Genelge'de yer alan esaslar ile Yatırım Programı Hazırlama Rehberi'nde yer alan tavanlar çerçevesinde revize edilen alt proje tekliflerinden bütçe artışı yüzde 20'yi aşmayan teklifler için Genel Müdürlük onayı, yüzde 20'yi aşan teklifler için tekrar Bakan onayı alınır. Daha önce onaylanmış olup OVP'de yer alan tavanlar çerçevesinde İdare tarafından ödeneği revize edilen alt proje teklifleri içerisinde ödeneği düşürülerek revizesi gerçekleşenler için ayrıca Bakan onayı alınmaz. Her türlü bütçe değişikliklerinde eş finansman oranı azaltılamaz. KaYa Bilgi Sistemine girilen revize alt proje teklifleri bilgi amaçlı olarak Genel Müdürlüğe iletilir.

(4) Yılı Yatırım Programı'nda ödenek tahsis edilen proje/alt projeler için İdare ile uygulayıcı kuruluş arasında, bu Usul ve Esaslara dayanılarak hazırlanacak bir protokol akdedilir ve İdare tarafından ELİS'e yüklenir. Protokol içeriğini belirlemeye Başkan yetkili olup Protokol ile Usul ve Esaslar arasında ihtilaf olması halinde Usul ve Esaslarda yer alan hükümler uygulanır.

(5) Bakan onayından çıkan alt proje tekliflerini içeren EK II/1 listesinde yapılacak sıra değişiklikleri Genel Müdürlük onayına tabidir.

(6) Uygulayıcı Kuruluşlar tarafından bir proje kapsamında teklif edilen alt projelerde, İdarenin ve Bakanlığın değişiklik yapma hakkı saklıdır. Yapılan değişiklikler Uygulayıcı Kuruluş tarafından kabul edilmiş sayılır.

Proje uygulama süreci

MADDE 9- Proje uygulamalarında aşağıda yer alan hükümler geçerlidir:

(1) İdare tarafından hazırlanan protokol metinleri uygulayıcı kuruluşlara gönderilir. Uygulayıcı kuruluş tarafından tebliğ tarihini müteakip 15 iş günü içerisinde imzalanmayan protokollere ilişkin projeler desteklenmez.

(2) Protokolün imzalanmasını takiben uygulayıcı kuruluş tarafından ihale işlemleri yapılır. Protokolün imzalandığı tarihten itibaren 90 gün içinde EKAP sisteminde ihale/doğrudan temin kaydının yapılarak ihale/doğrudan temine yönelik olarak yüklenici ile sözleşmenin imzalanması gereklidir. Ek süre talebi olursa bu süre 60 güne kadar Başkan onayı ile uzatılabilir. İhale sonuçlandığında uygulayıcı kuruluş tarafından İdareye ivedilikle bilgi verilir. Ek süre sonunda da ihalede/doğrudan teminde yüklenici ile sözleşme imzalanamaması durumunda proje feshedilmiş sayılır ve uygulayıcı kuruluş proje ödeneğini İdareye varsa faiz gelirleriyle birlikte iade eder.

(3) Proje ödeneğinin yüzde 10'una tekabül eden kısmı, uygulayıcı kuruluşun ihaleye çıkabilmesi amacıyla İdare tarafından proje hesabına ihaleden önce aktarılabilir. Uygulayıcı kuruluş kendi öz kaynaklarıyla da ihale sürecini başlatabilir.

(4) Proje hesabına nakit aktarımının yapılabilmesi için uygulayıcı kuruluş ilgili ödemeye ilişkin protokolde belirtilen ve tabi olduğu mevzuat gereğince hazırlayacağı ödeme evraklarını İdareye sunar. İdare, gerekli inceleme sonucunda uygun görmesi halinde talep edilen tutarı proje hesabına aktarır ve gerekli harcama onayını verir.

(5) Proje hesabına yapılacak nakit aktarımının miktarı; üçüncü fıkra uyarınca ön ödeme yapılan projelerde ön ödeme bedeli ilk hak edişten kesilerek ve her hak edişten eş finansman oranı kadar kesinti yapılarak belirlenir. Projede ödeneği aşan iş artışı olması durumunda ise ödeneği aşan kısım uygulayıcı kuruluşun ilave eş finansmanı olarak değerlendirilerek nakit aktarımlar gerçekleştirilir.

(6) İhale usulü ile gerçekleştirilecek işlerde ihale esnasında ve ihale sonrası yer teslimi aşamasında İdare gerekli gördüğü takdirde gözlemci bulundurabilir.

(7) Proje/alt proje bazında nihai ödenek, geçici kabul ve/veya muayene kabul belgelerinin uygulayıcı kuruluş tarafından ikmalinden ve kesin hesaba ilişkin sunulan söz konusu belgelerin İdarece incelenerek uygun bulunmasından sonra proje hesabına aktarılır.

(8) Proje/alt proje hazırlığı, yer tahsisi, ruhsatlandırma, uygulama süreci, ödeme süreci ve projenin tamamlanmasından sonra ortaya çıkacak tüm teknik, idari, mali ve hukuki sorunlara yönelik sorumluluk uygulayıcı kuruluşa aittir.

(9) İlgili ödenekler ve proje hesapları Muhasebe Birimi tarafından ilgisine göre Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik ve Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümlerine göre işletilir. Proje hesabı uygulamasının sona ermesi halinde bu durum uygulayıcı kuruluş tarafından Muhasebe Birimine bildirilir. Bu bildirim üzerine elde edilen gelirler ve proje sonunda hesapta kalan tutar Muhasebe Birimi tarafından İdareye geri aktarılır.

(10) Uygulayıcı kuruluş veya Muhasebe Birimi, proje hesaplarının dökümünü İdareye istenildiği takdirde göndermekle yükümlüdür.

(11) Herhangi bir sebeple alt projelere ilişkin uygulayıcı kuruluşun değişmesi Genel Müdürlük onayına, her türlü yeni alt proje eklenmesi ya da alt proje çıkartılması Bakan onayına tabidir.

(12) Projeye tahsis edilmiş toplam ödeneğin aşılmaması kaydıyla yıl içinde yapılan proje ve alt proje revizyonları Başkan onayıyla gerçekleştirilir. İdare onayı olmadan uygulayıcı kuruluş tarafından yapılan revizyon işlemlerinde hak ediş ödemesi revize kısım için gerçekleştirilmez.

(13) İdare ve uygulayıcı kuruluş arasında protokolü imzalanmış ve uygulayıcı kuruluş tarafından ihale süreci başlatılmış ancak yılı içerisinde tamamlanamayacağı öngörülen projelerin ödeneği, yılı içerisinde uygulayıcı kuruluşun proje hesabına ertesi yıllarda kullanılmak üzere defaten blokeli olarak aktarılabilir.

(14) Projenin veya alt projenin feshedilmesi veya artan ödenek sebebiyle iade alınan ödenek İdarenin gelir hesabına aktarılır.

(15) Alt projelerde kullanılacak görsel, yazılı, basılı her türlü materyalde, çerçevesi Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve İdare tarafından hazırlanan görünürlük rehberi esas alınır. Alt projelerin uygulandığı tesis ve alanlarda ve/veya alt proje alanlarına giden ana yol

güzergâhındaki uygun yerlerde; alt proje bilgilerini içeren, alt projenin hangi kurum tarafından uygulandığı ve finansmanının İdare ve Bakanlık tarafından sağlandığını belirten, ölçüleri ve bilgileri İdare tarafından belirlenecek bilgilendirme tabelaları yer alır. Bilgilendirme tabelaları yer teslimini takiben otuz (30) gün içerisinde alt proje sahasına yerleştirilir.

(16) İdare veya yatırım destek ofisleri tarafından yapılacak izleme faaliyetlerinde, yerinde kontrollerde veya proje/faaliyet tanıtımı etkinliklerinde uygulayıcı kuruluş tarafından Görünürlük Rehberleri'nde belirtilen görünürlük kurallarına uyulmadığının tespiti durumunda tutanak tutulur. Söz konusu tutanak uygulayıcı kuruluş ile paylaşılarak makul süre içerisinde görünürlük kurallarına uyulması istenir. İdare veya yatırım destek ofisi tarafından uygulayıcı kuruluşun söz konusu görünürlük kurallarını yerine getirdiği onaylanıncaya kadar uygulayıcı kuruluşa yapılacak ödemeler durdurulur. Verilen süre sonunda söz konusu aykırılığın devam etmesi halinde Bakanlığa da bilgi verilerek alt proje feshedilebilir. Bu durumda, alt projeye ilişkin uygulayıcı kuruluşa yapılmış ödemeler faiziyle birlikte geri alınır. Ayrıca Uygulayıcı Kuruluşun 1 yıl boyunca İdareye sunacağı proje teklifleri kabul edilmez.

(17) Uygulayıcı kuruluşlar, proje ve alt projelere ilişkin yapılacak her türlü tanıtım faaliyetinde İdare tarafından sağlanan finansman desteğini Bakanlık ve İdarenin adını açıkça belirterek ifade eder.

(18) Proje kapsamında edinilen taşınırların diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devri İdarenin, taşınmaz mülkiyet devri ise Bakanlığın görüşü alınmadan yapılamaz. Proje kapsamında edinilen taşınırlar, uygulayıcı kuruluşların tabi olduğu mevzuat hükümleri çerçevesinde envanter ve muhasebe kayıtlarına alınır.

(19) Hak ediş ödemeleri; ceza, nefaset vb. kesintilerin tamamı hak ediş tutarından düşülerek yapılır. Teknik şartname ve yüklenici ile yapılan sözleşmelerde belirtilen hususlara uyulmadığı takdirde uygulayıcı kuruluş tarafından gerekli kesintilerin yapılması sağlanır. Uygulayıcı kuruluş ilgili kesintileri yapmadığı takdirde İdare re'sen kesinti yapabilir.

(20) Proje kapsamında edinilen taşınırların izleme ve değerlendirme süresi boyunca kullanım durumunu gösteren kayıtlar uygulayıcı kuruluş tarafından tutulur ve en az yılda bir kez periyodik olarak İdareye bildirilir. Bu hususa ilişkin detaylara protokolde yer verilir. Söz konusu taşınırların kullanılmadığının veya çok düşük kapasiteyle kullanıldığının tespit edilmesi

durumunda ilgili makine ve ekipmanlar geri alınıp mevcut başka bir proje veya alt proje kapsamında farklı bir uygulayıcı kuruluşa devredilebilir.

(21) İdare tarafından belirlenen bankalarda açılacak hesaplar için mali kontrol taahhütnamesi uygulayıcı kuruluşlar tarafından protokol ile birlikte imzalanır.

(22) Taahhütname gereği ilgili banka şubesi İdarenin izni olmadan herhangi bir ödeme yapamaz. İlgili hesaplardan İdarenin izni olmadan ödeme yapılması durumunda proje tek taraflı feshedilebilir ve ilgili ödenek varsa faiziyle birlikte uygulayıcı kuruluştan tahsil edilir. Feshedilen projelerde ilgili uygulayıcı kuruluş desteklerden 1 yıl boyunca yararlandırılmaz.

(23) İdarenin izni dışında proje için uygulayıcı kuruluş tarafından yapılan her türlü değişiklik neticesinde İdare projeyi re'sen tek taraflı feshedebilir ve İdare tarafından yapılacak inceleme sonucunda ilgili ödenek varsa faiziyle birlikte uygulayıcı kuruluştan tahsil edilebilir.

(24) Mücbir sebeplerden veya mevzuat değişikliğinden dolayı projenin yürütülmesinin imkansız görüldüğü hallerde protokol yeni durum ve koşullara göre değiştirilebilir veya proje feshedilebilir. Fesih halinde bu tarihe kadar uygulayıcı kuruluşun protokole uygun olarak gerçekleştirdiği harcamalar destek tutarı oranında ödenir. Mücbir sebebin kabul edilebilmesi için; önceden öngörülemez ve beklenemez olması, uygulayıcı kuruluştan kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmemiş olması, hakkaniyet kuralları çerçevesinde ve objektif olarak bu şartlar altında uygulayıcı kuruluşun protokolde öngörülen yükümlülüklerini aynen ifasının beklenemez olması, uygulayıcı kuruluşun bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş bulunması, mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen otuz iş günü içinde uygulayıcı kuruluşun İdareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve zorunlu haller hariç söz konusu sebebin yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi zorunludur.

İzleme ve değerlendirme

MADDE 10- Projelerin izleme ve değerlendirilmesinde uyulacak hususlar şunlardır:

(1) İdare tarafından gerekli görülen proje ve alt projelerde; uygulayıcı kuruluş, yatırım öncesi ve sonrasını yansıtan bir rapor hazırlar ve iki duruma ilişkin bilgi, belge ve fotoğraf gibi görselleri kayıt altına alarak İdareye iletir.

(2) Uygulayıcı kuruluş, protokolün imzasını müteakip üçer aylık dönemler itibarıyla her bir alt proje için yatırımların mevcut durumu, karşılaşılan sorunlar ve bir sonraki dönem için öngörülere ilişkin bilgileri içeren İzleme Tablosunu (EK II-2) doldurarak İdareye iletir.

(3) İdare, izleme raporları ve gerekli görürse saha ziyaretleri doğrultusunda değerlendirmeler yaparak gecikme ya da tamamlanamama riski bulunan alt projelere ilişkin olarak erken uyarı raporları hazırlar ve uygulayıcı kuruluşa gönderir.

(4) Uygulayıcı kuruluşlara tahsis edilen ödenek çerçevesinde yılı içerisinde tamamlanamayan ve bir sonraki yıla sarkan işlerin durumu, ödemeleri ve işin tamamlanacağı tahmini tarihi içeren "Bir Sonraki Yıla Sarkan İşler İzleme Tablosu" (EK II-3) doldurularak uygulayıcı kuruluş tarafından yıllık olarak Kasım ayı sonuna kadar İdare'ye iletilir.

(5) Uygulayıcı kuruluş, proje kapsamında gerçekleştirilecek olan açılış, toplantı, çalıştay, faaliyet vb. etkinlikler için İdareye en az 15 (on beş) gün öncesinden bilgi verir. İdare, gerekli gördüğü durumlarda uygulayıcı kuruluştan ek bilgi talebinde bulunabilir.

(6) Proje kapsamında yapılan tüm imalatlar ile temin edilen malzeme ve ekipmanlar en az 5 yıl boyunca projede belirtilenden farklı bir amaç için kullanılamaz ve proje ortakları dışında başkalarına devredilemez. Bu sürenin dolması durumunda da bu işlemler İdarenin onayı ile yapılabilir. İdare onayı alınmadan yapılan işlemlerde her türlü hukuki ve mali sorumluluk uygulayıcı kuruluşa aittir.

(7) Proje süreçlerine ve izlenmesine ilişkin bilgi, belge ve dokümanlar Bakanlık tarafından oluşturulan bilgi sistemine (ELİS) İdare tarafından anlık olarak kaydedilir ve güncelliği sistem üzerinden takip edilir.

(8) Turizmin geliştirilmesine yönelik projeler ve bütçe kalemleri içerisinde tesis yapım/onarım/tefrişat/tadilat kalemleri bulunan projeler için İdare tarafından değerlendirme sürecinde proje sahasına ön izleme ziyareti yapılır ve proje sahasının uygunluğu değerlendirilir.

(9) İdare, alt projeye ilişkin mali ve fiziki ilerlemeleri yerinde kontrol etmek amacıyla proje sahasına izleme ziyareti düzenler. İdare, hakediş ödeme dönemlerine denk getirmek suretiyle her ana proje/program bazında destek tutarı en yüksek ilk üç projeye nihai ödemeye esas izleme ziyareti hariç olmak üzere proje uygulama süresi içinde en az bir izleme ziyareti gerçekleştirir. İdare, gerekli görmesi halinde diğer projeler için daha fazla izleme ziyareti yapma yetkisine sahiptir.

(10) Projedeki ilerlemelerin aktarıldığı izleme ziyareti raporu idare personeli tarafından doldurularak proje dokümanları içerisinde muhafaza edilir ve ELİS'e yüklenir.

(11) İdare, tamamlanan projelerin etkinliğinin takip edilmesi amacıyla önceki yıl tamamlanan projelerden en az yüzde beşine izleme ziyareti düzenler. Proje seçiminde uygulama sürecinde olumsuzluklar yaşanmış ve sürdürülebilirliğinde risk görülen projeler öncelikli olarak ziyaret edilir.

Kalkınma ajansları ile iş birliği

MADDE 11- (1) İdareler, eylem planlarının uygulanmasını teminen Usul ve Esaslar ekindeki uygulama çerçeveleri ile belirlenen faaliyet alanlarında ajansların projeleri için destek verebilir.

(2) Genel Müdürlük onayı olmadan Ajanslar tarafından teklif edilen projeler İdare tarafından kabul edilmez.

(3) İdare tarafından proje kabul süreci, bu Usul ve Esasların 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi ile üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca yürütülür.

(4) Bu Usul ve Esaslar kapsamında Ajansa aktarılan ödenek, 25/1/2006 tarihli ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun, 15/7/2018 tarihli ve 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve ilgili mevzuat ile Ajansın yılı bütçesi itibarıyla tabi olduğu limit hesaplamalarına dâhil edilmez.

(5) İhtiyaç duyulması halinde, İdareler, il düzeyinde projelerin izleme ve değerlendirmelerini bölgelerinde bulunan kalkınma ajanslarının yatırım destek ofisi personeli vasıtasıyla gerçekleştirebilirler. Kalkınma ajansları, İdareler tarafından talep edilen projeleri il düzeyinde inceler ve bu projelerle ilgili sorunlar ve alınması gereken tedbirler konusunda İdareleri bilgilendirir. Bu hususa ilişkin detaylar Genel Müdürlük tarafından hazırlanan esaslara göre belirlenir.

Denetim

MADDE 12- (1) Alt projelerin denetiminden uygulayıcı kuruluşun üst yöneticisi sorumludur. İdare, gerekli gördüğü durumlarda uygulayıcı kuruluşun üst yöneticisine durumu bildirerek alt projelere ilişkin soruşturma veya denetim yapılmasını talep edebilir.

(2) İdarece, uygulayıcı kuruluşça veya üçüncü taraflarca alt proje uygulamalarının herhangi bir safhasında usulsüzlük veya uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda, söz konusu usulsüzlük veya uygunsuzluk uygulayıcı kuruluşun ve İdarenin üst yöneticisine rapor edilir. İnceleme veya soruşturma neticelenene kadar alt projeye ilişkin tüm faaliyetler durdurulabilir ve ödemeler askıya alınır.

(3) Uygulayıcı kuruluşun kusuru nedeniyle herhangi bir alt projenin tamamlanamaması ve yatırımın yarıda kalması durumunda alt projenin ödemeleri derhal durdurulur. Yapılacak inceleme ve soruşturma neticesinde yüklenicinin hak etmiş olduğu bütün ödemeler uygulayıcı kuruluş tarafından gerçekleştirilir ve varsa ortaya çıkan zarar, zararın meydana geldiği kamu idaresi veya kuruluşun tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre takip ve tahsil edilir.

Projelere İlişkin Yıllık İş ve Süreç Takvimi

MADDE 13- (1) Projelerin yatırım programına hazırlanması, alınması ve uygulanmasına ilişkin iş ve süreç takvimi aşağıdadır:

Süreç	Sorumlu Kurumlar	Dönem
Proje Teklifi Duyurularının Yapılması ve Başvuruların ELİS'ten Alınması	BKİ'ler	Şubat ayının ortasına kadar
Proje Tekliflerine İlişkin BKİ ve Yatırım Destek Ofisi Değerlendirmeleri	BKİ'ler, İlgili YDO'lar	Mart ayının sonuna kadar
Proje Tekliflerinin ELİS'ten Genel Müdürlüğe İletilmesi	BKİ'ler	Nisan ayının ilk haftası
Proje Tekliflerinin Genel Müdürlük Tarafından Değerlendirilmesi ve BKİ'lerle Ön Görüşmelerin Yapılması	Genel Müdürlük, BKİ'ler	Nisan ayının sonuna kadar
Proje Tekliflerinin Görüşülmesi (Genel Müdürlük, BKİ, YDO)	Genel Müdürlük, BKİ'ler, İlgili YDO'lar	Mayıs ayının sonuna kadar
Proje Tekliflerine İlişkin Bakan Onayının Alınması	Genel Müdürlük	Haziran ayının sonuna kadar
Bakan onayı alınan proje tekliflerinin KaYa Kullanıcı Kılavuzuna uygun olarak KaYa Bilgi Sistemi'ne girilmesi	BKİ'ler	Temmuz ayının ilk haftası

Yatırım tekliflerine dair KaYa Bilgi Sistemi çıktılarının resmi yazı ile gereği için SBB'ye, bilgi için Bakanlığa gönderilmesi ve SBB'de Yatırım Görüşmelerinin Yapılması	Genel Müdürlük, BKİ'ler	Ağustos ayının ilk haftasına kadar
OVP ve Genelge'de yer alan esaslar ile Yatırım Programı Hazırlama Rehberi'nde yer alan tavanlar çerçevesinde revize tekliflerin KaYa Bilgi Sistemine girilmesi ve resmi yazı ile SBB'ye ve Bakanlığa gönderilmesi	BKİ'ler	Eylül ayının sonuna kadar
SBB tarafından onaylanan alt projeler için proje tekliflerinden bütçe artışı yüzde 20'yi aşmayan teklifler için Genel Müdürlük onayının, yüzde 20'yi aşan teklifler için tekrar Bakan onayının alınması	Genel Müdürlük	Yıl boyunca
Yatırım Programının Resmi Gazete'de yayımlanması		15 Ocak
SBB tarafından onaylanan alt projelerin KaYa Bilgi Sistemine girişinin yapılması ve Bakanlığa nihai listenin resmi yazı ile iletilmesi	BKİ'ler	Ocak ayının sonuna kadar

İstisna

MADDE 14- (1) İdare ile uygulayıcı kuruluş arasında protokolü bütçe yılı öncesinde imzalanan ve halen devam etmekte olan alt projelerin bütçe yılında aktarılan ödenek ile gerçekleştirilecek faaliyetlerinde, bu Usul ve Esasların 8 inci maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaz.

(2) EK I'de proje özelinde yer alabilecek istisnalar ve ilgili İdareye özgü koşullar bu madde kapsamında değerlendirilir.

Tereddütlerin giderilmesi

MADDE 15- (1) Bu Usul ve Esasların uygulanması sırasında ortaya çıkacak tereddütleri gidermeye, ilke ve standartları belirlemeye ve uygulama birliğini sağlamaya, gerekli bilgi ve belgeyi istemeye Genel Müdürlük yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 16- (1) Sayıştay, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşleri alınarak hazırlanan bu Usul ve Esaslar, Bakan tarafından onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

(2) Bu Usul ve Esasların yürürlüğü, yeni Usul ve Esaslar yayımlanana kadar devam eder.

Yürütme

MADDE 17- (1) Bu Usul ve Esaslar, Bakan adına ilgili Başkan tarafından yürütülür.

EK-I: BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIKLARI TARAFINDAN DESTEKLENECEK PROJE/ALT PROJELERE İLİŞKİN UYGULAMA ÇERÇEVELERİ

Ek-I/1. Tarımda yenilikçi, rekabetçi uygulamaların yaygınlaştırılması uygulama çerçevesi
Ek-I/2. Tarım ve tarıma dayalı sanayide verimlilik uygulama çerçevesi
Ek-I/3. Sanayi ekosisteminin güçlendirilmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/4. Tarımsal araştırmalar uygulama çerçevesi
Ek-I/5. Hayvansal ve bitkisel atıkların tarıma kazandırılması uygulama çerçevesi
Ek-I/6. Su ürünlerinin desteklenmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/7. Hayvancılığın desteklenmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/8. Kültür ve turizmin geliştirilmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/9. Özel gereksinimi olan bireylerin desteklenmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/10. Gençlerin ve kadınların eğitime ve istihdama kazandırılması uygulama çerçevesi
Ek-I/11. Tarımsal su yönetimi uygulama çerçevesi
Ek-I/12. Tarımsal su potansiyelinin artırılması uygulama çerçevesi
Ek-I/13. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği uygulama çerçevesi
Ek-I/14. Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerde üretimin desteklenmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/15. Havza bazlı meyvecilik ve endüstri bitkileri üretiminin artırılması uygulama çerçevesi
Ek-I/16. Yem bitkileri üretiminin artırılması uygulama çerçevesi
Ek-I/17. Kırsal kalkınmanın desteklenmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/18. Eğitim, kültür ve sanat faaliyetlerinin desteklenmesi uygulama çerçevesi
Ek-I/19. Tarımsal eğitim ve yayım uygulama çerçevesi

Bitkisel üretim ve hayvancılık sektörlerinde gerçekleştirilecek üretim artışına yönelik projeler, Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen tarımsal üretim planlaması dikkate alınarak hazırlanacaktır.

Ayrıca, tarımsal amaçlı örgütlerle birlikte yürütülecek projelerde, 28.11.2023 tarihli ve 32383 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesine İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından birinci derece tarımsal amaçlı örgüt olarak belirlenen örgütlere öncelik verilecektir.

EK-I/1. TARIMDA YENİLİKÇİ, REKABETÇİ UYGULAMALARIN YAYGINLAŞTIRILMASI UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Program kapsamında desteklenecek projelerde en az % 20 eş finansman sağlanacaktır.

Uygunluk Kriterleri:

1. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
2. Ürün işleme, paketleme tesisi projelerinde Tarım ve Orman Bakanlığı, belediyeler ve ilgili diğer kamu kurumları tarafından verilen her türlü onay, ruhsat ve izin belgelerinin alınması için uygulayıcı kuruluşça taahhütname verilmesi,
3. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Kırsalda yaşayan gelir düzeyi düşük ve kısıtlı toprak kaynaklarına sahip başta gençler ve kadınlar olmak üzere; üretici örgütleri ile iş birliği halinde alternatif katma değeri yüksek ürünlerin ve potansiyeli olan yerel ürünlerin üretilmesi, işlenmesi ve markalaştırılarak pazarlanmasına yönelik projeler,
2. Tarımsal amaçlı su kullanımında suyun etkin ve verimli kullanımına yönelik akıllı sulama otomasyon sistemlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik projeler,
3. Toprak, çevre ve canlıların korunması amacıyla tarımsal girdi ve mücadele amaçlı kimyasal kullanımının azaltılmasına yönelik uygulama ve teknolojileri içeren projeler,
4. Toprak, çevre ve canlıların korunması amacıyla değişken oranlı gübreleme, su hasadı, ara tarım, tarımsal döngüsel ekonomi vb. uygulamaları içeren projeler,
5. Alternatif enerji kaynaklarının ve akıllı tarım teknolojilerinin tarımda kullanımı ve yaygınlaştırılması amacıyla geliştirme, uygulama ve kapasite oluşturmaya yönelik (akıllı sulama sistemleri, otomatik gübreleme sistemleri, erken uyarı sistemleri, mobil toprak tarama sistemi vb.) projeler,
6. Organik tarım ve gıda sektörlerinin rekabet gücünün geliştirilmesine yönelik projeler,
7. Toprak ve su kaynaklarının korunması ve etkin kullanımına yönelik çevre dostu tarım uygulamalarını içeren projeler,

8. Bölgede doğada kendi halinde yetişen, pazar değeri yüksek meyvelerin çiftçi elinde kültüre alınarak yetiştirilmesi konusunda çiftçilere eğitim verilmesi, üretim alanları tesis etme, paketleme ve pazarlama projeleri,
9. Bölgeler için başat tarım ürünlerinin kalitesinin yükseltilmesine yönelik ve bu ürünlere rekabet üstünlüğü sağlayacak projeler,
10. Bölgeye adapte olmuş iklim ve toprak yapısına uygun yerel tohumların üretiminin desteklenerek sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik projeler,
11. Mevcut bitkisel üretimde farklı üretim tekniklerine (organik, iyi tarım vb. uygulamalar) geçişi hızlandırmaya yönelik projeler,
12. Bölgede eğitim amaçlı örnek teşkil etmesi amacıyla kamu kurumlarının yapacağı sera projeleri,
13. Örnek teşkil edecek sebze, meyve ve süs bitkileri yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması amacıyla işletme mantığı ile yapılacak sera ve kapama meyve bahçesi projeleri,
14. Bölgenin sahip olduğu zengin tıbbi ve aromatik bitki florası ve pazarlama olanakları dikkate alınarak yetiştiriciliğin yaygınlaştırılmasına yönelik projeler,
15. Bölgeye adapte olmuş iklim ve toprak yapısına uygun sertifikalı yem bitkileri ve yeni çeşit hububat bitkileri tohumlarının bölgelerdeki çiftçiye tanıtımı sağlanarak kullanımını yaygınlaştırmaya yönelik projeler,
16. Gıda kayıplarını önlemek üzere yapılacak soğuk hava deposu projeleri,
17. Bölgede yem bitkileri yetiştiriciliğini geliştirmeye yönelik projeler,
18. Üretici örgütlülüğünün güçlendirilmesine yönelik projeler (kümelenme, kooperatifleşme, birlik kurma vb.),
19. Rejeneratif tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik projeler.

EK-I/2. TARIM VE TARIMA DAYALI SANAYİDE VERİMLİLİK UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Bu program kapsamında eş finansman oranı en az %20 olarak uygulanır.

Uygunluk kriterleri:

1. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
2. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Başat ve yerel tarımsal ürünlerin değer zinciri süreçlerinde kaynakların etkin ve verimli kullanımına yönelik verimlilik ve dijital dönüşümün sağlanması amacıyla örnek ve ölçeklendirilebilir projeler,
2. Yenilikçi ve verim artırıcı teknolojilerin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yönelik pilot uygulamalar içeren projeler,
3. Tarımsal ürünlerin verimliliğine katkı sağlayacak tedarik zinciri ve lojistik imkânlarının iyileştirilmesine yönelik proje veya faaliyetler,
4. Araştırma merkezi, enstitü, teknokent ve diğer akademik birimler tarafından gerçekleştirilen tarım ve tarıma dayalı sanayide entegre kaynak verimliliğine ve , akıllı tarım (hassas tarım vb) gibi yeni teknolojilere ilişkin araştırma-geliştirme çalışmaları ve pilot uygulama projeleri,
5. Tarımsal mekanizasyon sistemlerinin test-eğitim merkezi,
6. Tarım ve tarıma dayalı sanayide verimlilik alanında;
    a) toplumsal farkındalığın artırılmasını içeren projeler,
    b) teknik ve mesleki kapasitenin artırılması, staj ve istihdam odaklı eğitim ve kursların düzenlenmesine yönelik projeler,
    c) kurumsal kapasitenin artırılması ve uluslararası iş birlikleri geliştirilmesini içeren projeler,
    d) teknolojik sistemlerin ülkemizde üretilmesine yönelik araştırma, etüt ve uygulama faaliyetleri,
7. Bütüncül ve döngüsel tarımsal ekonomiye geçişin sağlanmasına yönelik projeler.
8. Tarım ve tarıma dayalı sanayide üretim, işleme ve depolama aşamalarında kayıp ve israfın azaltılmasına yönelik verimlilik artırıcı uygulama projeleri

EK-I/3. SANAYİ EKOSİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Program kapsamında desteklenecek projelerde en az % 30 eş finansman sağlanacaktır. Fizibilite projelerinden eş finansman alınmayacaktır.

Uygunluk kriterleri:

1. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
2. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Bölgenin sanayi üretim potansiyelinin, ulusal ve küresel anlamda değer zinciri ve tedarik zincirinin tespitine yönelik etüt veya araştırma projeleri,
2. Bölge sanayisinin üretim kapasitesini güçlendirilmeye yönelik temel ve ortak altyapı veya üstyapı model projeleri,
3. Sanayi bölgelerinde yer alan firmaların üretim, istihdam ve katma değerlerini ve sanayi bölgelerinin yatırım yapılabilirliğini artıran yapılar ve tesisler,
4. Geri dönüşüm, geri kazanım, yeniden kullanım ve döngüsel ekonomi anlayışına imkân verecek ortak sistemlerin ve tesislerin kurulması,
5. Kurumların Ar-ge ve yenilikçilik, endüstriyel tasarıma yönelik yatırımları ile bilişim teknolojileri kullanım kapasitelerinin artırılması.

EK-I/4. TARIMSAL ARAŞTIRMALAR UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %20 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Proje kabul sürecinde İdare tarafından (mükerrerliğin önlenmesini teminen) TAGEM görüşü alınması,
2. Akademik destekler içermeyen Tarımsal Araştırmalar Projelerinin desteklenmesi,
3. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
4. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Bölgeye özgü bitkisel ve hayvansal ürünlerin dayanıklılık ve adaptasyon bakımından geliştirilmesine yönelik projeler,
2. Kuraklık ve iklim değişikliğine karşı bitkisel ürünlerin adaptasyonuna yönelik projeler,
3. Bölgede üretilen ürünlerin pazarlanması ve markalaşmasına yönelik değer zinciri analizi yapılmasına yönelik projeler,
4. Tarımsal inovasyonun geliştirilmesine yönelik projeler,
5. Tarımsal girdi kullanımında verimliliğin artırılmasına yönelik araştırmalar,

6. Sürdürülebilirlik ve çevreye olumsuz etki yapmayacak sera gazı üretimini asgari düzeyde tutmaya katkı sağlayacak araştırmalar,
7. Havza bazlı alternatif ürün (şeker pancarı yerine tatlı sorgum vb.) araştırmaları,
8. Obruk oluşumunun azaltılması ve engellenmesine yönelik projeler,
9. Toprak sağlığının korunması ve iyileştirilmesine yönelik biyolojik, fiziksel ve kimyasal toprak araştırmaları,
10. Tarımsal üretimde su kullanım etkinliğinin artırılmasına yönelik sulama, drenaj ve su–toprak ilişkisi araştırmaları,
11. Bölge koşullarına uygun yerel tohum, çeşit ve genetik materyalin korunması ve geliştirilmesine yönelik araştırmalar,
12. Tarımsal üretimde hastalık ve zararlılarla mücadelede kimyasal kullanımını azaltmaya yönelik biyoteknik ve biyolojik yöntem araştırmaları,
13. İklim değişikliğinin tarımsal üretim üzerindeki etkilerinin izlenmesi ve uyum stratejilerinin geliştirilmesine yönelik araştırmalar,
14. Tarımsal üretim sistemlerinde dijitalleşme ve veri temelli karar destek mekanizmalarının geliştirilmesine yönelik araştırmalar,
15. Bölgesel tarımsal üretim desenlerinin sürdürülebilirlik ve verimlilik açısından analiz edilmesine yönelik araştırmalar.

EK-I/5. HAYVANSAL VE BİTKİSEL ATIKLARIN TARIMA KAZANDIRILMASI UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %30 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi esastır.
2. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler önceliklidir.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan atıklarının biyogaz üretiminde kullanılmasına yönelik projeler,
2. Bitkisel atıkların biyogaz, gübre (kompost) ve endüstriyel amaçlarla kullanılmasına yönelik projeler,

3. Gübre yönetimine yönelik altyapı desteği (makine, ekipman),
4. Bitkisel atıkların toprağa kazandırılmasına yönelik makine-ekipman desteği,
5. Tarımsal atıkların işlenerek mamul hale getirilmesine yönelik altyapı desteği.
6. Hayvansal ve bitkisel atıklardan elde edilen ürünlerin (organik gübre, kompost, biyogaz yan ürünleri vb.) kalite, standart ve verimliliğinin artırılmasına yönelik projeler,
7. Tarımsal üretim alanlarında atıkların kaynağında ayrıştırılması, toplanması ve taşınmasına yönelik verimlilik artırıcı sistemlerin kurulmasına yönelik projeler,
8. Hayvansal ve bitkisel atıkların tarımsal üretimde yeniden kullanımına yönelik pilot ve model uygulama projeleri,
9. Tarımsal atıkların çevreye ve iklim değişikliğine etkilerinin azaltılmasına yönelik yenilikçi ve döngüsel ekonomi temelli projeler,
10. Hayvansal ve bitkisel atıkların değerlendirilmesine yönelik teknik kapasite, uygulama becerisi ve yerel farkındalığın artırılmasını içeren uygulamalı projeler.

EK-I/6. SU ÜRÜNLERİNİN DESTEKLENMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az % 30 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi esastır.
2. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler önceliklidir.
3. Uygulayıcı kuruluş tarafından üretime zararlı popülasyonun avlanması amacıyla doğrudan kamuya açık alanlarda (Baraj ve Lagün göllerinde) uygulanacak projelerde eş finansman aranmaz.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Su ürünleri sektöründe üretimin çeşitlendirilmesi ve katma değerin artırılması amacıyla yeni türlerin yetiştiriciliğine ve su ürünleri işleme tesislerine yönelik projeler,
2. Balık yetiştirme tesislerinde alet-ekipman temini ile kalite kontrol süreçlerinin güçlendirilmesi, damızlık ve yavru üretimine yönelik projeler,
3. Baraj ve doğal göllerde avcılık için tekne bakım onarım tesislerinin kurulumu ve modernizasyonuna yönelik projeler,

4. Avcılık faaliyetlerinde kullanılan av araç ve ekipmanlarının (ağ, seyyar soğuk hava ünitesi) teminine yönelik projeler,
5. Avcılık veya yetiştiricilik yoluyla elde edilen ürünlerin işlenmesi ve paketlemesine yönelik projeler.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

Mevcut ekosistem dışında işgalci türlerin yetiştiriciliği veya çoğaltılması

EK-I/7. HAYVANCILIĞIN DESTEKLENMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az % 30 olmalıdır. İşleme tesisi (kesimhane, et ve süt işleme, bal işleme paketleme vb.) ve hayvan pazarı projelerinde büyükşehir belediye başkanlıkları için en az %50 eş finansman alınır.

Uygunluk kriterleri:

1. Modern hayvancılığa yönelik sabit tesis projelerinde usul esaslar kapsamında belirlenen Tarım ve Orman Bakanlığı, Belediyeler ve ilgili diğer kurumlar tarafından verilen her türlü onay, ruhsat ve izin belgelerinin proje teklifinde sunulması gerekmektedir.
2. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi esastır.
3. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler önceliklidir.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Süt, et verim ve kalitesinin artırılmasına yönelik; hayvan barınaklarının iyileştirilmesi, süt sağım ünitelerinin alınması, örgütlü olmak koşuluyla, süt toplama merkezleri, soğuk süt zincirinin kurulmasına dair projeler,
2. Hayvanların beslenmesi, barınması ve refahının sağlanması amacıyla kurulacak tesislerin makine-ekipmanın teminine, akıllı uygulamalar ve teknolojilerin adaptasyonunu içeren veya bunların modernizasyonuna yönelik projeler,
3. Uygunluk kriterlerini sağlayan işletme onay belgesi alabilecek özellikleri haiz kesimhane ve hayvan pazarı kurulumu, modernizasyonu ve rehabilitasyonu projeleri,
4. Hayvansal üretime yönelik; ürün işleme, paketleme ve pazarlama içeren projeler,
5. Uygunluk kriterlerini sağlayan işletme onay belgesi alabilecek özellikleri haiz et-süt işleme tesislerine yönelik projeler,
6. Hayvan hastalıklarının azaltılmasına yönelik projeler,

7. Küçükbaş hayvancılıkta parazit mücadelesine yönelik alet-ekipman desteği projeleri,
8. Bal üretimi, verim ve kalitesinin artırılması, katma değeri yüksek arı ürünleri (polen, arı sütü, propolis, balmumu, arı zehri vb.) üretiminin desteklenmesi, ana arı yetiştirilmesi, laboratuvar altyapısının desteklenmesi, arıcılık ekipmanları, gezginci arıcılık ve apiterapi kurulumlarında girdi alımlarını içeren projeler,
9. İpek böcekçiliğini geliştirme ve kaliteli ipek üretimine yönelik projeler,
10. Yayla ve merada yetiştiricilik yapan çiftçilerin yaşam şartlarının iyileştirilmesine yönelik barınma çadırı, karavan ve güneş enerjili ekipman desteği içeren projeler,
11. Mera ve yaylaklarda otlatmayı kolaylaştırıcı yapı ve tesis yapılmasını sağlayan projeler (Sıvat, gölgelik, suluk, tuzluk, kaşınma kazıkları, mera çitleri, portatif hayvan barınakları, göçerlerin yaşam şartlarının iyileştirilmesine yönelik projeler, otlatmayı kolaylaştırıcı tesislerin ve meralarda hayvanların sevk ve idaresini sağlayan mera yollarının yapımı ve akıllı mera yönetim sistemleri vb.),
12. Alternatif hayvansal ürün üretiminin gelişmesine yönelik projeler.

Uygun olmayan faaliyetler:

1. Büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvan alımını veya dağıtımını içeren projeler,
2. Ulaşılabilir nitelikte süt toplama merkezinin bulunmadığı alanlarda münferit süt sağım makinesi ve süt soğutma tankı alımına yönelik projeler,
3. Meralarda sadece yol yapımına yönelik projeler.

EK-I/8. KÜLTÜR VE TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Uygulayıcı kuruluşlardan en az %30 oranında eş finansman alınır. Bu oran, büyükşehir belediye başkanlıkları için en az %50 olarak uygulanır.

Uygunluk kriterleri:

1. Yürütülecek faaliyetlerde doğal, tarihi ve kültürel mirası koruyucu ve geliştirici bir yaklaşımın benimsenmesi,
2. Turizm hareketlerinin daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir biçimde devamlılığının sağlanması amacına hizmet etmesi,
3. Faaliyetlerin destinasyon yönetimi yaklaşımı çerçevesinde yürütülmesi,

4. Yürütülecek faaliyetlerin istihdam artışı, gelir artışı ve ortaya çıkacak gelir artışının bölgede kalması ile bölgede yaşayan hane halklarının refahının artması amacına hizmet edilmesi,
5. Turizm faaliyetlerinde yörede üretilen/yetiştirilen ürünlerin geliştirilmesi, markalaştırılması, ticarileştirilmesi ve kullanılması yoluyla ekonomik faaliyetler arasında tamamlayıcılığın sağlanması ve bölge ekonomisine katkı sunulması,
6. Turizmde destinasyon yönetimi temelinde ortak iş yapma kültürünün ve örgütlenmenin teşviki,
7. Başta kalkınma ajansları olmak üzere bölgede turizm faaliyetlerine destek veren paydaşların uygulamalarıyla tamamlayıcılık ilkesinin gözetilmesi,
8. Desteklenecek projelerde uygulamaların diğer sektörlerle (ulaştırma, tarım vb.) olan ilişkisinin gözetilmesi ve bütüncül bir yaklaşım sergilenmesi,
9. Desteklenecek faaliyetlerde 12. Kalkınma Planı, Ülke Turizm Stratejisi (2023 ve 2028) hedefleri ile kalkınma ajansları tarafından hazırlanmış olan bölge planları ve Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları tarafından hazırlanmış olan turizm stratejisi veya turizm master planlarıyla uyumlu olması,
10. Desteklenecek faaliyetlerde, her bir Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının kendi bölgelerindeki eylem planlarında yer alan stratejik amaç ve hedeflere uygunluk şartı aranması,
11. Turistik alanların inşasını ve düzenlenmesini öngören projelerin, başta engelliler olmak üzere dezavantajlı grupların bu alanlara erişebilirliğini artırmaya yönelik rampa yapımı, engelli tuvaleti inşası, kılavuz-sarı şerit yapımı gibi uygulamaları içermesi.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Destinasyon yönetimi kapsamında oluşturulan ve turizm merkezi/turizm odağı olarak belirlenen bölgelerde, doğal ve kültürel kaynakları koruma kullanma dengesini esas alan, bölgeye sosyo ekonomik fayda sağlayan, yerel turizmin geliştirilmesine yönelik katılımcı uygulama ve faaliyetler,
2. Destinasyon yönetimi temelinde potansiyel arz eden alanlarda doğa, kültür, spor, gastronomi, sağlık turizmi, eko-turizm, kırsal turizm ve agro turizm vb. alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler,
3. Kırsal turizmde hizmet çeşitliliğinin ve kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler,

4. Tarihi, doğal ve kültürel turizm değerlerinin destinasyon bazında gruplandırılarak tanıtılmasına yönelik faaliyetler,
5. Somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasına ve turizmle ilişkilendirilmesine yönelik faaliyetler,
6. UNESCO koruması altındaki alanlar başta olmak üzere, arkeoloji, edebiyat, tarih, tabiat konulu tematik kültür rotalarının belirlenmesi ve bunların tanıtımına yönelik faaliyetler,
7. Yöresel el sanatları ürünlerinin lisanslı özel tasarımlarla üretilmesini, markalaşmasını ve pazarlanmasını destekleyen faaliyetler,
8. Coğrafi işaretli ve niş ürünlerin turistik amaçlı üretimini destekleyen faaliyetler,
9. Alternatif turizm faaliyetlerini geliştirmek üzere bölgenin kırsal turizm altyapısının güçlendirilmesine yönelik faaliyetler,
10. Sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde, turizm sektöründe iklim değişikliğine uyum ve yeşil dönüşümü destekleyen, karbon ayak izinin azaltılmasına yönelik yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, su ve atık yönetimi, geri dönüşüm yatırımları gibi uygulamaları içeren projeler,
11. Akıllı turizm uygulamaları ve dijital turizm (nesnelerin interneti, artırılmış ve sanal gerçeklik, büyük veri, yapay zeka, blockchain teknolojileri, mobil teknolojiler ve uygulamalar-QR kod destekli rehberlik, mobil ödeme sistemleri vb.) alanlarında geliştirilen projeler,
12. Kırsal ve kentsel ekonomilerin entegrasyonunu artırmaya yönelik faaliyetler,
13. Kadın üretici örgütleri ya da üretici örgütlerinin yararlanıcı olduğu projeler,
14. Turizm sektöründe çalışacak nitelikli insan kaynağının geliştirilmesine yönelik uygulamalar,
15. Bölgenin kendine has tarihi, doğal ve kültürel yapısını ön plana çıkarmaya ve bu değerlerin turizm sektörüne kazandırılması amacıyla turizm altyapısının iyileştirilmesine yönelik faaliyetler,
16. Turizm merkezleri ile turizm destinasyon bölgelerini birbirine bağlayan ve önceden belirlenmiş olan güzergahlarda yol altyapı ve üstyapısını iyileştirme çalışmalarına yönelik uygulamalar,

Ülkemiz Turizm Stratejisi 2023 ve 2028 hedefleri doğrultusunda Bölge Turizm Master Planı yayla turizmini destekleyen, turizm adına kayıt altına alınmış Yeşil Yol

güzergahında alt/üst yapı iyileştirme faaliyetlerinde desteklenecek projelerde aranan hususlar:

a)Mevcut yolların standardının iyileştirilmesi ve yükseltilmesi,

b)Yeşil Yol güzergahında Turizm Master Planı kapsamında belirlenen 1inci öncelikli 1 inci etap yol kesimlerinin geliştirilmesi esastır. 1 inci öncellikli güzergâh kapsamı dışında başka bir yol yapım işi teklif edilemez.

c)Proje kapsamında, 1'inci öncelikli yolun yapımına ilişkin çalışmalar tamamlanmadan diğer yol kesimlerine yönelik uygulamalara başlanamaz.

ç)Yeşil Yol hattında asgari bir midibüs için güvenli geçiş imkânı vermeyen, yol enine/boyuna eğimi ve kurp yarıçapı gibi teknik parametreler nedeniyle mevcut güzergahın standartlara uygun olmadığı ve kamulaştırma ihtiyacı olan kesimlerde kısmi güzergah değişikliği veya kısmi yeni yol (ham yol) yapımı teklifi Uygulayıcı Kuruluş tarafından gerekçeli rapora bağlamak kaydıyla sunulabilir.

d)Yol yapımına ilişkin projeler çevreye yönelik olumsuz etkiler asgari düzeye indirilecek şekilde planlanır ve uygulanır. Projelerde, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Karayolu Tasarım El Kitabında yer verilen Karayolları Geometrik Standartlarına göre iki şeritli yollardan 3'üncü sınıf yol standardına uyulması, coğrafi koşullar ve arazinin topoğrafik yapısı nedeniyle bu standardın uygulanamayacağı veya uygulanmasının yüksek maliyet gerektirdiği yerlerde ise yine aynı Karayolları Geometrik Standartlarına göre iki şeritli yollardan 4'üncü sınıf yol standardının uygulanması esastır. Bunun dışında bir yol standardı uygulanabilmesi için İdareden yazılı izin alınır.

e)Yol çalışmalarında satıh kaplaması; yolun bulunduğu yükseklik ve iklim şartları, kullanım süresi ve yoğunluğu, malzeme taşıma giderleri, kullanılan malzemenin çevreye etkisi ve yolcu konforu seviyesi gibi unsurlar dikkate alınarak belirlenir. Yol projeleri Karayolları Genel Müdürlüğü yol ağında bulunan yollar için proje önerilemez.

f)Uygulayıcı Kuruluş tarafından gerekli etütler (jeolojik-jeoteknik etüt, hidrolojik etüt, çığ etüdü vb.) ve projelendirme çalışmaları tamamlanmış, gerekli tüm izinler (Orman Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü vb.) alınmış olmalıdır. Bu şekilde etüt, proje veya izinlerin teklif formuna eklenmesi

sorumluluğu Uygulayıcı kuruluşa ait olup, söz konusu belgeleri eksik olan projeler desteklenmez. Ayrıca iyileştirilmesi yapılan yollarda trafik güvenliğinin sağlanması için can ve mal güvenliği ile ilgili tedbirlerin alınması/uygulanması Uygulayıcı Kuruluşlara aittir.

g)Trafik ve yol güvenliğine ilişkin levhalama, korkuluk vb. işler yol projeleri kapsamında ele alınır ve ayrıca yeni proje olarak değerlendirilmez. Turizm Master Planı'nda önerilen ve standardı belirlenen turistik amaçlı levhalama çalışmaları ise ayrı bir proje olarak değerlendirilir. "İdarenin Turizm Sektörüne Ait Projeleri"nin (ğ) bendinde yer alan şartlara uyumu gerekir.

ğ)Yeşil Yol levhalama standardında aşağıda belirtilen hükümler geçerlidir.

h) Yeşil Yol Projesi kapsamında önceki yıllarda desteklenmiş ve yapımı/üstyapısı tamamlanarak kullanıma açılmış olan yol kesimlerinde, rutin bakım, onarım ve iyileştirme niteliğindeki çalışmaların ilgili yerel yönetimlerce yürütülmesi esastır. Bu kapsamda, söz konusu yollarda meydana gelen bozulmalar nedeniyle aynı yol kesimlerinin yeniden proje olarak teklif edilmesi uygun görülmez.

Ancak, bölgedeki Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezleri güzergâhlarında, kullanım yoğunluğu, doğal afetler veya öngörülemeyen çevresel etkiler nedeniyle ortaya çıkan yapısal nitelikteki bozulmalar, gerekçeleriyle birlikte belgelendirilmek kaydıyla Başkanlıkça değerlendirilerek istisnai olarak destek kapsamına alınabilir.

i)Standart yol levhaları (Tehlike Uyarı İşaretleri, Trafik Tanzim İşaretleri, Bilgi İşaretleri ve Durma-Park etme İşaretleri) "KGM Trafik İşaretleri El Kitabı" esas alınarak hazırlanacak olup, bu tarz levhalar yerine monte edilmeden önce İdareye bilgi verilir.

ii)Standart yol levhalarının yanı sıra tali yollarla Yeşil Yola bağlanan, yolculuk sırasında ziyaret edilebilecek kaynakları belirten, ziyaretçilerin yerel nüfusla kaynaşmasını kolaylaştıran levhaların kavşak noktalarına konması Uygulayıcı Kuruluşun sorumluluğundadır. Bu levhalar yerine monte edilmeden önce İdareye bilgi verilir.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Yerel kuruluşların rutin aktivitelerini finanse etmeyi teklif eden, özellikle faaliyet giderlerini ve yalnızca peyzaj, restorasyon, rölöve, restitüsyon, cephe giydirme, projelendirme ve çevre düzenlemesi işlerini kapsayan projeler.

EK-I/9. ÖZEL GEREKSİNİMİ OLAN BİREYLERİN DESTEKLENMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %10 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Program kapsamında yürütülecek faaliyetlerin sadece özel gereksinimleri olan bireylere ve bakım vericilerine yönelik olması, diğer dezavantajlı gruplara yönelik herhangi bir faaliyet içermemesi,
2. Projelerin özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşamını destekler nitelikte olması.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Projeler seçilirken,
   a) En az bir özel gereksinimi olan bireyin yaşadığı yoksul hanelere,
   b) Kırsalda yaşayan özel gereksinimi olan bireylere,
   c) Kadın, çocuk ve genç özel gereksinimi olan bireylere yönelik projelere öncelik verilecektir.
2. Program çerçevesinde,
   a) Özel gereksinimi olan bireylerin
   1. Fiziksel ve psikolojik sağlık ve koşullarını iyileştirmeye yönelik eğitim, danışmanlık hizmetlerinin verilmesi; bu hizmetleri veren kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerinin artırılması,
   2. Şehir içindeki sinema, tiyatro, festival, kongre, park ve ibadethane gibi faaliyet alanlarına ve kamu kurumlarına erişiminin kolaylaştırılmasına yönelik mekanizmaların geliştirilmesi,
   3. Bölgede istihdam, eğitim, sosyal hayata katılım alanlarındaki deneyimlerine ilişkin saha araştırmalarının yürütülmesi,
   4. İş yaşamında karşılaştıkları erişilebilirlik sorunlarının giderilmesi,

5. Engel türüne göre eğitime erişimlerini kolaylaştıracak özellikle teknolojik ve yenilikçi mekanizmaların geliştirilmesi,
6. Sportif faaliyetlere katılımının desteklenmesi,
7. Fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda yaşam kalitelerini artıracak teknoloji, yazılım ve yenilikçi uygulamaların desteklenmesi,
8. Özel gereksinimi olmayan bireyleri de içerecek şekilde sosyal sermayesinin ve etkileşiminin geliştirilmesi,
9. Bakım vericilerinden bağımsız bir biçimde seyahat etmelerinin, sosyal hayata ve istihdama katılmalarının sağlanmasına yönelik proje ve faaliyetlerin desteklenmesi.

b) Özel gereksinimi olan bireylere bakım verenlerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik yenilikçi uygulamaların desteklenmesi.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Bu program kapsamında özel gereksinimi olan bireylerin ve bakım verenlerinin nihai faydalanıcı olmadığı faaliyetler,
2. Özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşam hakkı konusunda farkındalık yansıtmayan projeler.

EK-I/10. GENÇLERİN VE KADINLARIN EĞİTİME VE İSTİHDAMA KAZANDIRILMASI UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %10 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Program kapsamında yürütülecek faaliyetler sadece istihdam odaklı olmalıdır.
2. Projenin nihai faydalanıcıları kadınlar veya 15-29 yaş aralığındaki gençler olmalıdır.
3. Gençlerin istihdamını artırmaya yönelik her bir proje için faydalanıcıların cinsiyet dağılımında denge gözetilmesi zorunludur.
4. Gençler ve kadınlar için yaratılan istihdam olanaklarının istihdam edilenlerin temel ve mesleki haklarını gözeterek kurgulanması ve insana yaraşır iş kriterlerine uyması zorunludur.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Proje illerinde ihtiyaçlara uygun alanlarda nitelikli işgücünün yetiştirilmesi; öğrenciler başta olmak üzere mesleki bilgi ve becerilerin geliştirilmesi,
2. Kendi işini kurabilecek genç ve kadın girişimcilere yönelik yönlendirme ve bilinçlendirme çalışmalarının yürütülmesi,
3. Kadınların ve gençlerin istihdam edilebilirliğinin artırılması amacıyla diğer kurum ve kuruluşlarca verilen beceri kurslarının dışında yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi,
4. Özellikle genç kadınların becerilerinin geliştirilerek istihdama kazandırılması,
5. Bölge içindeki farklı illerin genç ve kadın nüfusu arasında etkileşimin ve sosyal sermayenin geliştirilmesi,
6. Kırsal alanda genç istihdamının artırılması ve kırsaldaki gelir getirici faaliyetlerin gençler için cazip hale getirilmesi,
7. Eğitimde ve istihdamda yer almayan gençlerin özellikle rehberlik hizmetleriyle desteklenerek istihdama katılımının artırılması,
8. Çalışan kadınların iş ve yaşam dengelerinin, bakım ve ev içi iş yüklerinin azaltılması suretiyle iyileştirilmesi,
9. Bölgede kadın ve genç işgücü potansiyelinin niteliğini, işgücü piyasasında karşılaştıkları sorunları ortaya koyan saha çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
10. Sosyal girişimciliğin, kooperatifçiliğin ve sosyal sorumluluk içeren gönüllülük faaliyetlerinin desteklenmesi,
11. Gençlerin ve kadınların sosyal sermayelerini geliştirmek üzere bulunduğu ilin dışında staj, eğitim programlarının düzenlenmesi,
12. Gençlerin okul hayatından iş yaşamına geçişini kolaylaştırmaya yönelik kariyer merkezlerinin kurulması,
13. Belirlenen sektörlerde genç ve kadın girişimciler için mentörlük havuzunun oluşturulması,
14. Gençler ve kadınlar tarafından kurulan kooperatiflerin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, ürün kalitelerinin artırılması ve pazar ağlarının geliştirilmesi,
15. Kadınların, yaşlılara, engellilere ve çocuklara yönelik bakım yükünün azaltılması, ev içi iş bölümünün dengelenmesi,

16. Kırsal alanda gençlerin ilgisini çekebilecek yenilikçi gelir getirici faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik projeler desteklenecektir.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Bu program kapsamında istihdam alanı dışında sosyal içermenin diğer alanlarına ilişkin herhangi bir faaliyet yürütülemez.
2. Bu program kapsamında tecrübe paylaşımı günübirlik veya kısa süreli gezi faaliyetleri desteklenemez.
3. Program kapsamında İŞKUR tarafından düzenlenen standart istihdam projeleri tekrarlanamaz, faydalanıcılara projeye katılımlarından dolayı iaşe, ibate ve ulaşım giderleri hariç herhangi bir ücret ödenemez.

EK-I/11. TARIMSAL SU YÖNETİMİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

1. Uygulayıcı kuruluştan İdarelerin uygun gördüğü öncelik alanlarında eş finansman katkısı istenebilir.
2. Eş finansman için tespit edilen oran, söz konusu projenin gerçekleştirilmesine yönelik yapılan ihalelerin ve diğer alımların toplam bedeli üzerinden hesaplanır. Bu oran %10'un altında olamaz.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Projelerin uygulamasında, bölgesinde hangi illeri kapsayacağını ve projenin niteliğini, ilgili İdare belirler.
2. Desteklenecek projelerde aşağıdaki hususlara öncelik verilir:
   a) Cazibeli ve kapalı (borulu) sisteme dayalı olan,
   b) Yer altı ve yer üstü sulama projelerinde, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili illerdeki arazi toplulaştırması bitmiş alanlara yönelik,
   c) Gelir seviyesi düşük ve göç veren bölgelere yönelik,
   d) Önceki yıllarda Uygulayıcı Kuruluş tarafından desteklenmiş faaliyetleri tamamlama, yenileme ve modernizasyon niteliği taşıyan,
   e) Su kaynağının yeterli olması halinde sulama göleti tamamlanmış fakat sulama tesisi yarım kalmış veya başlanmamış,

f) Bakım ve onarım ihtiyacı nedeniyle, geçici olarak hizmet dışı kalmış sulama tesislerinin yeniden hizmete açılmasına yönelik,

g) Küçük ölçekli gölet ve sulama sistemlerinin rehabilitasyonu ve yaygınlaştırılması projelerinde İdare bölgelerinde, ilgili bakanlıklar tarafından uygulanan Alt Havza Rehabilitasyon Projeleri kapsamına dâhil edilmiş,

h) Sulamaya açılan alanlarda bilinçli su kullanımı, sulama alanı ve oranının artırılması, işletme bakım ve yönetim konularına yönelik projeler öncelikli olarak desteklenir.

3. DSİ planlama ve sulama sahası içerisinde yer alan projeler, DSİ'nin uygunluk görüşü alınmadan Program kapsamında teklif edilemez. Ancak DSİ tarafından daha önce yapılan küçük ölçekli sulama projelerinin rehabilitasyonu için (Açık kanal sulama sisteminden borulu şebeke sistemine dönüştürülmesi) DSİ'nin muvafakat vermesi halinde Uygulayıcı Kuruluş tarafından proje geliştirilebilir.
4. Yeterli depolaması olmayan projelerde, su kaynaklarının en kurak aylardaki debileri esas alınır.
5. Tarımsal sulama amacıyla kullanılmak üzere yapılacak olan gölet ve depolama projeleri desteklenir. Yeni yapılacak göletlerde gölet sulama şebekesi ile birlikte ve/veya münferit teklif edilir.
6. Klasik sistem açık kanal sulama şebekesi ile sulama yapılan yeraltı sulama kooperatif sahalarının basınçlı sulama şebekelerine dönüştürülmesine yönelik rehabilitasyon projeleri, arazi toplulaştırma (AT) çalışmalarının tamamlanmış olduğu bölgelerde desteklenebilir.
7. İlgili tüm sulama alanlarının (Gölet, açık sulama kanalları, drenaj vb.) güvenliği ve biyolojik kirlenmesini önleyici tedbirlere yönelik projeler desteklenebilir.
8. Hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı meralar öncelikli olmak üzere hayvan içme suyu (HİS) göletlerinin/depolarının ve sıvat ve iletim hatları vb. tesislerinin inşası desteklenebilir.
9. Birden fazla yerleşim birimi tarafından ortak olarak kullanılabilecek nitelikteki projeler ile mevcut HİS göletlerinin rehabilitasyonu niteliğinde yapılacak olan işler öncelikli olarak değerlendirilir.

10. İhtiyaç duyulan alanlarda sıvatlar vasıtasıyla hayvan içme suyunu temin etmek üzere depolama alanı (kaptaj/su deposu) ve iletim kanalları yapımına yönelik projeler değerlendirmeye tabi tutulur.
11. Sondajı yapılmış ve suyun kullanıma elverişli olduğuna dair yetkili kurum analiz raporu olan projelere öncelik verilir. Projeler tamamlandıktan sonra işletme aşamasında tesislerden tam randıman alınabilmesi için, projelerin uygulama aşamasında tesisin devredilebileceği bir muhatap (sulama kooperatifi, sulama birliği, köy tüzel kişiliği veya belediye) belirlenmesi ve tesisin işletmeye alınma safhasında söz konusu muhataba devredilmesi öncelikli olarak değerlendirilir.
12. Kapalı sistem sulama tesislerinin suyun daha etkin ve tasarruflu kullanılması amacıyla akıllı tarımsal sulama sistem unsurlarına (kartlı sistem, sayaç, otomasyon hassas tarım teknolojileri vb.) göre projelendirilmesi öncelikli olarak değerlendirilir.
13. İklim değişikliği ile mücadele kapsamında; kuraklığa dayanıklı ve bitki su tüketimi daha düşük olan ürün deseni seçimi ve bitki-su ihtiyacına göre uygun sulama programlarının hazırlanması sulama yatırım projesi ile birlikte sunulması esastır.
14. Rehabilitasyon projelerinde proje öncesi ve proje sonrası su uygulama randımanının hesaplanması ve proje ile birlikte sunulması esastır.
15. Tesis kapasitesi ölçeğinde yenilenebilir enerji kurulumu (GES, RES ve türbin vb.) içeren sulama tesisi ve HİS projeleri önceliklidir.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Gerekçe raporu olmayan açık kanal sulama projeleri.

EK-I/12. TARIMSAL SU POTANSİYELİNİN ARTIRILMASI UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

1. YAS ve YÜS potansiyeline yönelik yapılacak araştırma projeleri için eş finansman şartı bulunmamaktadır.
2. YAS ve YÜS'te tarımsal sulama ve enerji verimliliğine ilişkin projeler kapsamında eş finansman oranı en az % 10 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Desteklenecek projelerde YAS Sulama Kooperatiflerine ve YÜS Sulama Birliklerine

öncelik verilir.

2. Desteklenecek projelerde, YAS kuyusunda kurulu moto-pomp ünitesinin mevcut durum analizinin ve rantabıl görülmüş ise revizyonunun bir seferde desteklenmesi esastır.
3. Desteklenecek projelerde, İdareler tarafından belirlenen şartlara uyulması açısından sulama kooperatiflerince ve sulama birliklerince ilgili maddelere yönelik taahhütname verilmesi esastır.
4. DSİ, araştırma enstitüsü ve üniversite konsorsiyumu ile sunulan projelere öncelik verilir.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. YAS ve YÜS potansiyelinin belirlenmesi, YAS'a ilişkin risk değerlendirme çalışmaları (obruk oluşumları vb.) ve bölgedeki beslenimler ile su ihtiyacının tespiti,
2. Akıllı tarımsal sulama sistemleri,
3. Sulama işletmeciliğinin güçlendirilmesi,
4. Su ve enerji yönetimi maliyetlerinin azaltılmasına ilişkin araştırma geliştirme ve uygulama projelerinin ve faaliyetlerinin (sulama pompalarının ve sulama kanallarının rehabilitasyonu vb.) desteklenmesi,
5. Havza dışından su temin olanaklarının araştırılması ve rantabıl olması durumunda desteklenmesi,
6. Tarımsal sulamada kullanılamayan suların kazanımının araştırılması.

EK-I/13. YENİLENEBİLİR ENERJİ VE ENERJİ VERİMLİLİĞİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranları üniversiteler ve araştırma enstitüleri için en az %10, diğer uygulayıcı kuruluşlar için en az % 50 olarak uygulanır.

Uygunluk kriterleri:

1. Teklif edilecek projelerin uygulanacağı saha/arazi/teçhizat kurulumu/çevresel etkiler vb. için gereken her türlü izin/onay, işlemlerinin projenin İdareye teklif edilmesi öncesinde tamamlanmış olması esastır.
2. Desteklenecek projelerin yenilikçi ve sürdürülebilir olması gerekmektedir.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Program amaçlarına uygun olarak bu alanda bilinçlendirmeye yönelik faaliyetlerin desteklenmesi,
2. Enerji üretiminde kaynakların çeşitlendirilmesine yönelik uygulama alanlarının yaygınlaştırılması,
3. Enerji tüketiminde fosil yakıtlar yerine çevre dostu enerji politikaların uygulanması,
4. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında teknik ve mesleki kapasitenin artırılmasına yönelik uygulamaların desteklenmesi,
5. Enerji verimliliği konularında verimi yüksek ekipman/cihazların kullanımı ve teknolojik entegrasyona uyumlu model uygulamaların desteklenmesi,
6. Proje kapsamında kullanılan ekipmanlarda öncelikle yerli üretim oranını artırmaya yönelik faaliyetlerin desteklenmesi,
7. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanında staj ve istihdam odaklı eğitim ve kursların düzenlenmesine yönelik projeler,
8. Yenilenebilir enerji üretimini teşvik edici ve yenilenebilir enerji sistemlerinin ülkemizde üretilmesine yönelik araştırma ve etüt faaliyetleri,
9. Enerji verimliliği alanında özellikle tarımsal sulama, sanayi ve kamu binalarındaki enerji yoğunluğunu azaltmaya yönelik model uygulamalar ve bilinçlendirme faaliyetleri,
10. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarındaki yenilikçi ve verim artırıcı teknolojilerin geliştirilmesine yönelik pilot uygulamalar içeren projeler,
11. Kırsal alanda biyogaz, biyokütle enerjisi kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik Ar-Ge ve pilot uygulama projeleri,
12. Bölgelerin jeotermal potansiyeline yönelik yapılacak fizibilite çalışmaları ve pilot uygulama projeleri.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Kurum ve kuruluşların sadece kar etmeye yönelik enerji satma (öz tüketim harici) üzerine amaçlandığı, model proje özelliği taşımayan ve yüksek bütçe gerektiren yenilenebilir enerji santrallerinin (GES, RES, JES, vb.) kurulumuna yönelik projeler,
2. Yenilikçi bir kullanım ve kurulum yaklaşımı içermeyen projeler.

EK-I/14. KATMA DEĞERİ YÜKSEK BİTKİSEL ÜRÜNLERDE ÜRETİMİN DESTEKLENMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Kırsalda faaliyet gösteren çiftçi ailelerin tarımsal üretimlerinin çeşitlendirilmesi kapsamında uygulanacak projelerde en az %30 çiftçi katkı payı alınacaktır.

Uygunluk kriterleri:

1. Proje kapsamında değerlendirilecek yararlanıcıların ÇKS Sistemine kayıtlı olması,
2. Organik ve iyi tarım uygulamalarına yönelik projelerin, DOKAP BKİ tarafından 2016-2018 yıllarında uygulanan "Organik Tarım Havzalarında Üretimin Geliştirilmesi Belirlenmesi Araştırma ve Eğitim Projesi" ile belirlenen organik havzalarda yapılması,
3. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
4. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Bölgeler için başat tarım ürünlerinin kalitesinin yükseltilmesine yönelik ve bu ürünlere rekabet üstünlüğü sağlayacak projeler,
2. Bölgeye adapte olmuş iklim ve toprak yapısına uygun sertifikalı yem bitkileri ve hububat bitkileri ile yerel tohumların üretiminin desteklenerek sürdürülebilirliğin sağlanması ve çiftçiye tanıtımı sağlanarak kullanımını yaygınlaştırmaya yönelik projeler,
3. Bitkisel üretimde organik tarım ve iyi tarım gibi uygulamaların yer aldığı projeler,
4. Örnek teşkil edecek sebze, meyve ve süs bitkileri yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması amacıyla işletme mantığı ile yapılacak sera ve kapama meyve bahçesi projeleri,
5. Bölgenin sahip olduğu zengin tıbbi ve aromatik bitki florası ve pazarlama olanakları dikkate alınarak yetiştiriciliğin yaygınlaştırılmasına yönelik projeler.
6. Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerin üretiminde verimlilik, kalite ve standardizasyonun artırılmasına yönelik uygulamalı projeler,
7. İklim değişikliğine dayanıklı, kuraklığa ve ekstrem hava koşullarına uyumlu bitkisel üretim modellerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik projeler,
8. Bitkisel üretimde hasat, hasat sonrası işlemler ve ürün kayıplarının azaltılmasına yönelik uygulama ve altyapı projeleri,

9. Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerde üretim planlaması, çeşit seçimi ve ürün deseni optimizasyonuna yönelik örnek uygulama projeleri,
10. Bitkisel ürünlerin katma değerini artırmaya yönelik olarak birincil düzeyde sınıflandırma, ayıklama, kurutma ve benzeri basit işleme faaliyetlerini içeren uygulamalı projeler.

EK-I/15. HAVZA BAZLI MEYVECİLİK VE ENDÜSTRİ BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN ARTIRILMASI UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

1. Endüstri bitkileri projelerinde eş finansman oranı en az %10 olmalıdır.
2. Havza bazlı meyvecilik projelerinde kapama meyve bahçesi kurulumu için yararlanıcılardan en az %30 eş finansman alınmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Öncelikli olarak geçmiş yıllarda Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projelerinin yapılmış olduğu tarımsal alanlarda meyve bahçesi kurulum işleminin yapılması ve arazi şartlarının endüstri bitki ekimi veya meyve bahçesi kurulumuna uygun olması,
2. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
3. Meyve bahçesini sulayabilecek yeterlilikte suyun tarla başına kadar getirilmiş olması,
4. İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerinden arazinin meyveciliğe ve endüstri bitki yetiştiriciliğine elverişli olduğuna dair uygunluk raporunun alınması,
5. Çiftçilerin ÇKS kaydı bulunması ve tapu bilgileri (tapuda belirtilen arazide ipotek, haciz, ihtiyati tedbirin olmaması veya dava konusu olmaması),
6. Proje kapsamındaki mal, ekipman ve hizmetleri en az 5 yıl devretmeyeceğine dair noter onaylı taahhütname alınması,
7. Proje uygulamasının gerektirdiği bakım, sulama, gübreleme ve hasat işlemlerinin 10 yıl süreyle yapılacağına dair taahhütnamenin imzalanması,
8. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Kapama meyve bahçelerinin kurulması ve standartlarının artırılması,
2. Bağların modernizasyonunun sağlanması,
3. Yeni modern bağların kurulması,

4. Doğal formda yetişen meyve ağaçlarının aşılanma yöntemi ile tarımsal üretime kazandırılması,
5. Endüstri bitkileri üretim ve verimliliğinin artırılmasına yönelik faaliyetler,
6. Meyve ve endüstri bitkilerinin işlenmesine, paketlenmesine ve depolanmasına yönelik tesislerin kurulması.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Yöre coğrafi şartlarına uyum göstermeyen projeler,
2. Altyapı açısından asgari yeterliliğe sahip olmayan projeler,
3. Kurumsal bazda kurumun mevcut personelinin yetersiz kalacağı projeler.

EK-I/16. YEM BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN ARTIRILMASI UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %10 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Öncelikli olarak geçmiş yıllarda Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projelerinin yapılmış olduğu tarımsal alanlarda yem bitkisi ekim işleminin yapılması ve/veya arazi şartlarının yem bitkisi ekimine uygun olması,
2. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
3. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler,
4. İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerinin yeteri kadar teknik personele sahip olması,
5. Çiftçilerin Çiftçi Kayıt Sisteminde kayıtlı olması,
6. Çiftçilerce ibraz edilen tapulu araziye (tapuda belirtilen arazide haciz, ihtiyati tedbirin olmaması veya dava konusu olmaması) ekildiğine ve özellikle silajlık yem bitkilerinin silaj olarak hasat edileceğine dair taahhütname alınması.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Yem bitkileri üretiminin artırılması için gerekli olan girdilerin sağlanması yanında özellikle silaj üretimine imkân sağlayan projelerin desteklenmesi,
2. Silajlık yem bitkileri başta olmak üzere, diğer yem bitkilerinin üretimi ve paketlenmesinde ihtiyaç duyulan alet, ekipman ve makinelerin teminine yönelik projelerin desteklenmesi,

3. Bölge şartlarına uygun verimi yüksek sertifikalı yem bitkisi tohumumun kullanımının yaygınlaştırılması.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Yöre coğrafi şartlarına uyum göstermeyen projeler,
2. Sosyal yardım amaçlı tohum dağıtımı projeleri.

EK-I/17. KIRSAL KALKINMANIN DESTEKLENMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

1. Eş finansman oranı en az %20 olmalıdır.

Uygunluk kriterleri:

1. Uygulayıcı kuruluşların projeyi ve tesisi işletebilecek teknik personele sahip olması gerekmektedir.
2. Projenin uygulayıcı kuruluş ya da proje ortağı tarafından gerçekleştirilmesi esastır.
3. Bölge kalkınmasına fayda sağlayacak yenilikçi projeler önceliklidir.
4. Sürdürülebilirliği olan projeler önceliklidir.
5. Faaliyet bütçesi tam ve detaylı projeler önceliklidir.
6. Uygulayıcı kuruluş, projenin hazırlığından ve yönetiminden (eğer varsa ortakları ile birlikte) doğrudan sorumlu olmalı, aracı olarak hareket etmemelidir.
7. Çiftçilerin üretmiş olduğu ürünleri doğrudan satabileceği alanların oluşturulması esastır.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Kırsal nüfusun dijital becerilerinin geliştirilmesine yönelik projeler,
2. Tarım dışı alternatif gelir kaynaklarının oluşturulmasına yönelik projeler,
3. Kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi amacı ile özellikle dezavantajlı kesimlere yönelik tarım dışı sektörlerde istihdamın artırılmasını teşvik edecek mesleki beceri kazandırıcı proje ve faaliyetler,
4. Tarımsal örgütlenmenin güçlendirilmesi amacıyla pilot alanlarda örgütlenme ve markalaşmaya yönelik faaliyetleri destekleyici projeler,
5. Coğrafi işaretli ve yöresel ürünlerin işlenmesi, tasnif, depolama, paketlenmesi, pazarlanması, tanıtımı, geliştirilmesine yönelik projeler,

6. Orman köylerinde orman ürünlerinin değerlendirilmesine ilişkin projeler,
7. Bölgede sebze ve meyve üretim merkezi olan ve olmaya aday alanları kapsayacak şekilde bölgedeki belediyeler ile müşterek halk pazarları kurulmasına yönelik projeler,
8. Sebzeciliğin yaygınlaştırılması amacıyla çiftçilere yapılacak havza bazlı sera projeleri,
9. Bölgenin sahip olduğu zengin tıbbi ve aromatik bitki florası ve pazarlama olanakları dikkate alınarak yetiştiriciliğin yaygınlaştırılmasına yönelik projeler.

EK-I/18. EĞİTİM, KÜLTÜR VE SANAT FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %10 olmalıdır.

Uygunluk Kriterleri:

1. Başvuruda bulunulan projeler; eğitim, kültür, spor ve sanat faaliyetlerini kapsamalıdır.
2. Dezavantajlı gruplara yönelik eğitim, kültür ve sanat projeleri önceliklidir.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Kırsal alanlardaki kurumların kültür, sanat ve spor faaliyetlerindeki kapasitelerinin iyileştirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik projeler,
2. Spor alanları, butik sinema ve tiyatro salonları ile gençlik ve kültür merkezlerinin mevcut durumunun iyileştirilmesine yönelik projeler,
3. Bölge illerinde gerek ekonomik gerekse sosyal nedenlerle kısıtlı olan kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif etkinliklere kadınların, çocukların ve gençlerin erişimini sağlayacak biçimde eğitim kurumlarının tiyatro, sinema, müzik, fotoğraf, resim vb. sürdürülebilir nitelikteki sanat etkinliklerini desteklemeye yönelik eğitim ve faaliyetler,
4. Kırsal alandaki çocukların ve gençlerin spora yönlendirilmesi amacıyla kırsaldaki eğitim kurumlarının temel ihtiyaçlarının giderilmesi ve spor faaliyetlerinin desteklenmesi,
5. Seçilen pilot il/ilçeler için belirlenen spor dallarına yönelik fiziksel altyapı ve ekipman ihtiyaç analizi ve sporcu yetiştirme programını içeren projeler,
6. Öğrencilere/gençlere teknoloji projeleri geliştirmede gerekli temel bilgi ile teknik altyapı sağlayarak güncel teknolojiler hakkında vizyon kazandırıp, uzmanlaşmalarını sağlayacak yenilikçi ve özgün projeler,

7. Çocuk ve gençlerin okuma, yazma, okuduğunu anlama ve anlatma ile hayal kurma becerilerinin geliştirilmesine yönelik projeler.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Eğitim-öğretim kurumlarının salt demirbaş malzemesi alım projeleri,
2. Yerel kuruluşların rutin aktivitelerini finanse etmeyi teklif eden, özellikle faaliyet giderlerini ve peyzaj, restorasyon, rölöve, restitüsyon, cephe giydirme, projelendirme, çevre düzenlemesi işlerini kapsayan projeler.

EK-I/19. TARIMSAL EĞİTİM VE YAYIM UYGULAMA ÇERÇEVESİ

Eş-Finansman:

Eş finansman oranı en az %10 olmalıdır.

Uygun Proje Konuları ve Faaliyetleri:

1. Bölge üniversiteleri ve araştırma enstitülerinin, araştırma ve uygulama birimleri ile ilgili kamu kurumlarının, çiftçi eğitim merkezlerinin kurulması, iyileştirilmesini amaçlayan projeler,
2. Bölgede, tarımsal eğitim ve yayım konusunda çalışma yapan kurum ve kuruluşlardan gelecek ve aşağıdaki konuları içeren projeler:
   a) Tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması,
   b) Mevcut ve alternatif ürün yetiştiriciliği konusunda çiftçilere yeni teknik ve teknolojilerin tanıtılması,
   c) Çiftçi örgütlerinde tarımsal danışmanlık, eğitim ve yayım hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar,
   d) Tarımsal üretimde ürün çeşitliliğinin sağlanmasına ve hayvansal üretimin geliştirilmesine yönelik eğitimler (tarımsal mekanizasyon, basınçlı sulama sistemleri, bitki besleme ve gübreleme, zirai mücadele, sürü yönetimi, arıcılık vb.),
   e) Modern koruyucu hekimlik faaliyetleri kapsamında hayvancılık faaliyeti yürüten işletmelerin hastalık ve tedavi süreçlerine dair eğitim ve bilgilendirilmelerine yönelik projeler,
   f) Kamu kurumları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve çiftçi örgütlerinin yapacağı en fazla 1000 m² eğitim amaçlı demonstratif sera projeleri,

g) Doğada kendi halinde yetişen, pazar değeri yüksek ürünlerin çiftçi elinde kültüre alınarak yetiştirilmesi konusunda çiftçilere eğitim verilmesi,

h) Su ürünlerinde yetiştiricilik ve avcılıkta üretim, ürün işleme ve pazarlamaya yönelik eğitim konularını içeren projeler.

Uygun Olmayan Faaliyetler:

1. Eğitim-öğretim kurumlarının salt demirbaş malzemesi alımından ibaret olan proje ve faaliyetleri desteklenmez.

EK-II/1: … YILI …… PROJESİ/PROGRAMI TEKLİF TABLOSU

Asgari Eş-Finansman Oranı:

Öncelik Sırası	Uygulayıcı Kuruluş	Proje Adı	Proje Yeri (İlçe/İl)	Proje Karakteristiği (1)	Proje Başlama-Bitiş Tarihi	Proje Tutarı (TL)	Eş Finansman Tutarı (TL)	Eş Finansman Oranı (%)	… Yılı Ödeneği (TL)	Kazanım

(1) Sulama projelerinde sulama alanı, depolama hacmi, kanal uzunluğu; inşaat ve sera projelerinde m2 kapalı alan; makine-teçhizatta sayı (adet); hayvancılık projelerinde sayı (adet); yol uzunluğu (km); vd. proje itibarıyla uygun görülen göstergeler.

EK-II/2: İZLEME TABLOSU

İL :

KAPSANAN

RAPOR DÖNEMİ:

İRTİBAT BİLGİLERİ

Yetkili :

Telefon:

Faks :

E-posta :

S. No	Projenin Adı	Projenin Yeri	Durumu (1)	İhale Tarihi	Sözleşme Tarihi	Sözleşme Bedeli (TL)	Harcama Tutarı (TL)	Eş Finansman Tutarı (TL)	Uygulayıcı Kuruluş Katkısı (TL)	İş		Gerçekleşme Yüzdesi	
										Artış	Eksiliş	Nakdi	Fiziki
İl Toplamı													

(1) Bu bölüme; "ihale aşamasında", "sözleşme aşamasında", "inşaatı devam ediyor", "tamamlandı" ibarelerinden uygun olanı yazılır.

(2) Proje uygulamasındaki aksaklıklar ve sonraki döneme ilişkin öngörüler yukarıdaki tabloya ek olarak rapor şeklinde sunulur.

EK-II/3: BİR SONRAKİ YILA SARKAN İŞLER İZLEME TABLOSU

Tarih:
İL :

İRTİBAT BİLGİLERİ

Yetkili :
Telefon :
Faks :
E-posta :

S.No	Projenin Adı	Yeri	Sözleşme Bedeli (TL)	İşe Başlama Tarihi	İşin Bitiş Tarihi	… Yılı		… Yılı		Açıklamalar
						Gerçekleşme		Gerçekleşme		
						Nakdi (yüzde)	Fiziki (yüzde)	Nakdi (yüzde)	Fiziki (yüzde)	
İl Toplamı										